

Vi Mänskor

Nummer 3-98. Tidningen med ett radikalt kvinnoperspektiv. 40:-

Ensamma
Mamman

Har kvinnor humor?

Svaret på frågan är naturligtvis ja, men ibland måste man undra. Varför ändrade sossekvinnorna sin tidnings vackra namn "Morgonbris" till "S-kvinnor"? Varför tyckte kvinnliga forskare vid Göteborgs universitet att de måste ändra namnet på sin utmärkta tvärvetenskapliga tidskrift från "Tvärtanten" till "Feministiskt perspektiv"?

Trots ett och annat sådant klavertramp är det klart att även kvinnor har humor. Men vi skrattar åt andra saker än vad män tycker är roligt. De berättar vitsar, som vi aldrig kan återge eftersom vi alltid glömmer poängen. Vi berättar hellre om oss själva och hur vi har gjort bort oss. Men medan vi, med vår större intellektuella kapacitet (!), skrattar hjärtligt åt deras roliga historier (som den där om cirkuselefanten som satte sig på folkan), så förstår inte de stackars männen kvinnlig humor.

I ett vredesutbrott mot radioprogrammet *freja*, ondgjorde sig till exempel Villy Bergström över komikerna Åsa och Gertrud, som återkommer i *freja* varje torsdag. Villy Bergström är redaktör för Dalademokraten och verkar annars vara en ganska vettig person, men detta gick över hans förstånd. "De driver ju med det allra heligaste", röt han, "med *mannen!*". Ja, han sa det inte fullt så krasst, men det kan inte tolkas på annat sätt, tycker jag, som älskar Gertrud och Åsas raa utfall mot patriarkatet.

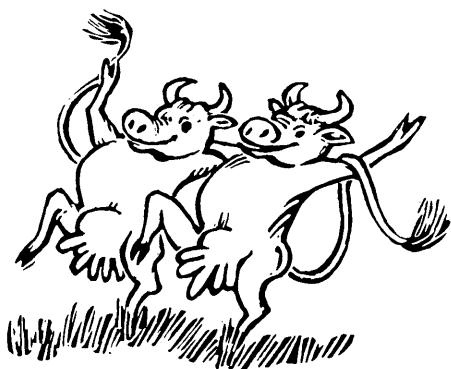
Kvinnor i grupp skrattar oftare och hjärtligare än män. Det är därför många äkta makar är så skeptiska mot våra sammankomster, antingen det gäller en syjunta eller ett SKV-möte. De hör obehärskade tjut av skratt inifrån kvinnorummet och blir misstänksamma. "Vad i all världen är det som kan vara så roligt? Är det kanske *mig* de skrattar åt???" Men i de allra flesta fall rör det sig om självironi. "Nu ska ni höra hur jag gjorde bort mig igen..."

Men jag måste erkänna att ibland rör det sig om ren skadeglädje från vår sida. Det är en typisk reaktion från grupper som befinner sig i underläge. Man förlöjligar förtryckaren. Därför är Fay Weldon's böcker, som till exempel 'En hondjävuls liv och lustar', så omtyckta. "Där fick du!" skrattar vi förtjust när hustrun på det grymmaste hämnas mannens otroskap — även om vår egen man både är snäll och trogen. Därför blev jag lite snopen när Weldon i en tv-intervju sa att boken inte handlade om hämnd, men om avundsjuka. Efter att den fula hemmafrun hade bränt ned huset, fått maken i fängelse, skaffat sig en egen karriär och lämnat de odrägliga ungarna hos älskarinnan, genomgick hon all världens kval för att skapa om sig till en kopia av sin rival — för att vinna makens kärlek. Det är kanske typiskt kvinnligt att vara så beroende av en odräglig man, men tanken på en rasande furie som lyckas ta kål på honom är mycket roligare.

"Systerskap ger styrka", sa vi på det optimistiska 70-talet. Allra starkast känner vi oss, tror jag, när vi kan skratta tillsammans.

Aase Bang

Bild: Gunna Gråhs

Omslagsbild:
Cecilia Torudd
Baksida:
Laila Carlsson

Nr 3 1998 - Årgång 51

Redaktionsadress:

Linnégatan 21B
413 04 Göteborg
Tel: 031 - 42 28 94
Fax: 031 - 14 40 28

Ansvarig utgivare:

Aase Bang

Redaktion:

Aase Bang, Laila Carlsson,
Erni Friholt, Zaida Hagman,
Viran Henriksson,
Ditte Johansson, Eva Wikman

Layout:

Laila Carlsson, Ditte Johansson.

Prenumeration:

4 nr/år 150 kr
Donationer och gåvor
Postgiro: 90 24 - 1

Skriv till oss!

Vi välkomnar alla bidrag,
men vi kan tyvärr inte
betala några arvoden.

Nästa nummer utkommer:

December

Manusstopp:

1 november

Tryck:

Länstryckeriet i Göteborg

Innehåll:

Tema: Kvinnor och humor

Svarta Masken Aase Bang	4
Hur kul är.....? Lina Ståhlberg	8
Disktrasa Maria Carlsson	10
Evelina Evy Malmberg	12
Vaksamma Vendela Claudia	14
Ensamma Mamman Cecilia Torudd	17
Sagt av kvinnor	18
Att rösta eller icke rösta... Erni Friholt	20
Allting flyter Evy Malmberg	22
Bingo för bang Aase Bang	23
Debatt	24
Apropå en kvinnokonferens... Alexis Gainza Solenzal & Carlos Manuel Estefanía Aulet	26
Inte bara championjoner...	28
Svärd till Plogbillar	30
Film	31
Om böcker	32
Notiser	34
SKVsidor	36
Cyberworld Ditte Johansson	38

BERGSTRÖM

Pris Kr. 1:85

Svarta Masken

Under 1920-talet var Svarta Masken en välkänd och produktiv författare som utgav en lång rad roliga böcker och dessutom var fast medarbetare i skämttidningen Kasper. Många trodde att Svarta Masken var man, för det var ju en accepterad sanning att kvinnor saknar humor.

Den gåtfulla Svarta Masken hette i verkligheten Anna Myrberg. Hon föddes 1878 och växte upp i Värmland, där fadern var veterinär. Han dog när Anna var i tioårs-åldern, och modern fick försörja sig och barnen som finsömmerska. Men kundkretsen för brudutstyrlar och broderade monogram var begränsad i Torsby, så hon tvingades sälja hemmet på auktion och flytta till Stockholm. Hon och Anna bodde tillsammans tills modern dog, Anna var då 34 år.

Anna Myrberg hade lärt till kemigraf och arbetade bland annat som klichémakare på Stockholms-Tidningen. Det var också där hon publicerade sina första roliga historier. Den första boken, *Svarta Maskens dårdikter*, utkom 1919, och därefter försörjde hon sig som skribent. I nästan varje nummer av *Kasper* var det ett eller flera bidrag av henne, förutom att hon utgav sex böcker mellan 1919 och 1930 och skrev otaliga sångtexter.

Mest känd blev hon väl för dårdikterna. De måste ha varit väldigt populära, eftersom hon utgav tre samlingar med sådana nonsensverser. Jag tycker att de ansluter sig till en gammal skandinavisk tradition av "bakvända" visor. I Norge kunde det låta såhär, i översättning: "Jag betsla' min stövel, jag sadla' mitt svärd, och så band jag hästen vid sidan. Sen drog jag ut på kattemordsfärd, skulle hejda den farliga striden".

När Svarta Masken lekte med språket, kunde det bli som i de följande stroferna från *Ur en dåres dagbok*:

"Det skall bli fest till arla morgonväkten,
nu skall här dansas på min kannibal.
Vi sväva fram i tunna andedräkten,
till dess att kaffegöken portugal.

Hett var mitt blod, och jag var näktergalen;
min båt flög hän mot skogens ögonbryn,
där sam den stolta riksdagsmannavalen
och katafalken flaxade i skyn".

Att Anna Myrberg var en stor språklig begåvning, är det ingen tvekan om. Hon, värmlänningen, skrev otaliga kåserier och flera böcker på bredaste stockholmslang. Där var södergrabben Ville Andeson huvudperson. Han var så populär att han till och med blev stumfilmhjärte. Ville Andesons äventyr hette filmen.

Så här lät Svarta Masken Ville berätta om Heliga Birgitta i *Svärjes historia i våra drag*:

"Heliga Birgitta va, förståni, en gammal kota, som hade en föfälig mängd trasslia tarmari kålroten, för hon såg spöken å änglfasonen å polade jämt me andar å väsen å snackade me rom, så hela Svärjes befålkning vatt hän-rykkt".

"När Birgitta vatt gammal darra hon iväg te Rejusalem å Rom å fösökte ställa sej in me Påven, fast han ä en rikti juping, som vill att dom ska tjyssan på bladväkstena, de ha ja hört säjas. Men hon hadde nog kläm på görningen, för när hon sen kola tog Påven hand om na å kanonisera na för all framtid".

Men Anna skrev också populära sångtexter. Vem har inte hört *Avestaforsens brus*, *Livet i Finnskogarna* eller *Lördagsvalsen* (Kom följ mig nu Amanda lägg armen om min hals). Hon skrev också revyvisor, bland annat för Ernst Rolf.

Anna var liten, späd och puckelryggig, hon gick alltid starkt framåtböjd och slängde det ena benet efter sig, enligt de som kände henne. Men hon sminkade sig och färgade håret svart och framförde gärna sina egna alster för fullsatta salonger. Så här berättar en som ofta gick för att höra henne:

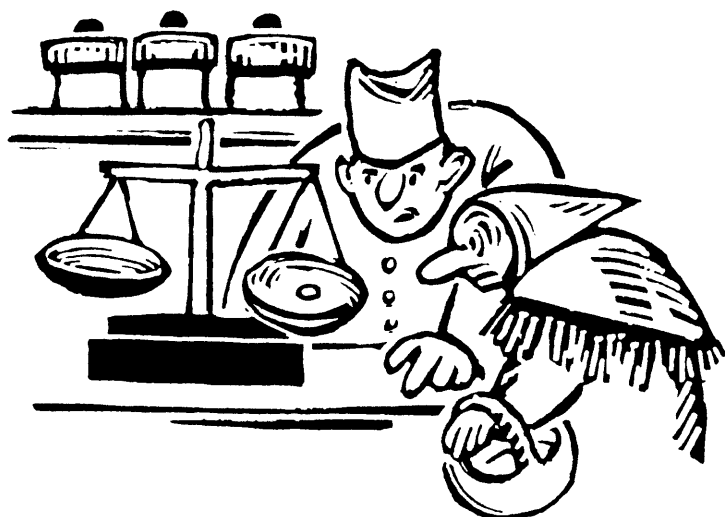
"Hon var enormt populär, det var alltid fullsatt när hon uppträdde. Jag minns henne väl, hon var liten och spröd som en fågel, svårt handikappad och puckelryggig, alltid klädd i svart. Hon gjorde ingenting särskilt på scenen, hon bara stod där rakt upp och ned och läste sina dårdikter och hon var alltid fullkomligt gravallvarlig fastän publiken vred sig av skratt. Hon brukade vara tvungen att ta en paus mellan varje versrad och vänta tills alla skrattat färdigt så att hon kunde göra sig hörd".

Anna Myrberg var "en av vårt lands få kvinnliga yrkeshumorister. Som sådan förtjänar hon att kommas ihåg, både av litteraturhistoriker och kvinnoforskare. Vad viktigare är, hon var också en genuint rolig och originell författare. Som sådan förtjänar hon att läsas, av alla", skriver Lena Persson i den bok om Svarta Masken som jag bygger min artikel på.

Aase Bang

Källa: *Svarta Maskens Dårdikter samt humoresker och slagdängor i urval*.

Förord: Lena Persson. En nyutgåva från Fnitterredaktionen. Stockholm, 1984.

Magasinsinteriör våren 1916

Är både öl och dricka redan slut?
Nå, ge mig då en mjölkskvätt här i koppen! —
Då skulle frun ha kommit långt förut,
just nu jag sålde allra sista droppen.

Om det finns kaffe? Ja, det fanns i går,
fru Pettersson i tolvan tog det sista. —
Tror frun att jag av grynen sälja får,
när inga brödkuponger frun vill mista.

En pilsner! Snälla herrn, var skall jag ta'n,
när bryggarn inte lämna' mer än fyra?
Nej, inga arter finns i hela stan. —
Va' sa' fru Blom — va' äggena för dyra?

Är herrn från landet — eller hör jag rätt?
Potatis! — Inte en jag kan uppbringa. —
Om bruna böner kan bli kokta lätt?
Det tror jag säkert, men jag har ju inga.

Ett kilo socker — kära, snälla frun —
kupong för nästa månad icke gäller. —
Ja, sirap har jag haft, fast den var brun.
Går det ej an att köpa karameller?

Nej, fröken, jag har ingen gräde kvar. —
Vad nu, står madam Andersson och hånar,
som frågar om jag makaroner har —
det har ej funnits här på flera måna'r.

Så stängdes magasinet klockan sju.
I morgon får på nytt man börja kälta. —
men kvar på gatan ännu står en fru
med kasse tom och fyra barn, som svälta.

Sommartankar

Jag liknar staden vid en stor kulturkvarn,
där allt är ordnat, snyggt och trottoarrent,
och där polisen hånkar det naturbarn,
som vill om sommarn naket gå och barbent.

Visst har jag dårats där av kvinnligt kjolsus,
av frank parfym och trippande och skolink —
nu far jag ut till landet med dess solljus,
dess rena luft och sång av trast och bofink.

Jag vämjes vid min vånings dolda väggfukt,
som alstrat reumatism i varje ledgång.
Nu vill jag endast känna björk- och häggglukt
och glömma vinterns alla dumma snedsprång.

Vad är väl stadens fjärilar på smygjakt
mot fjärln, vilken fladdrar kring min stugvägg.
och spritens fluga med sin hemska flygtakt
mot sommarns fluga, fast hon lägger flugägg.

Här tittar ingen på min dress och skoglans -
jag ligger naken, till och med pincenélös.
och applåderar, när jag ser en kosvans,
med samma fröjd som åt en varietétös.

Herrn och frun på landet (Olika önskningar)

Herrn sitter vid sin apparat
i sta'n — men han är trög och lat.
På klockan ser han, full av hat.
När hon slår fem, han far kavat
till landet ifrån bråk och prat.
Och när han kommer till sin stat,
står där en middag, delikat,
med skinka, ärter och spenat
och kycklingar på stora fat
samt sparris, gurka och sallat. —
Och utav denna goda mat
blir magen rund och ryggen flat.
Se'n lägger han sig ner i spa't;
han vet så väl, hur han vill ha't.
Så här han tänker ackurat:
"På landet härligt är att njuta,
om sommaren aldrig ville sluta!"

Men frun får stå vid hemmets ratt
och tänka på båd' ditt och datt,
förrätta husets sysslor glatt,
till hyra spara och till skatt
samt stävja barnens fula spratt,
då mannen svär som en besatt.
Så får hon gå i gammal hatt
och möta gubben med ett skratt,
kring honom svansa som en katt,
fast benen värka utav spatt.
Hon även tänka får på Bratt,
ty mannen super som en tratt.
För henne finns ej planer att
få ta ett bad, förr'n det blir natt.
Ej blir hon rund, hon blir så platt.
Hon sjunker samman, trött och matt,
och tänker: "Vila jag behöver —
om sommaren ändå vore över!"

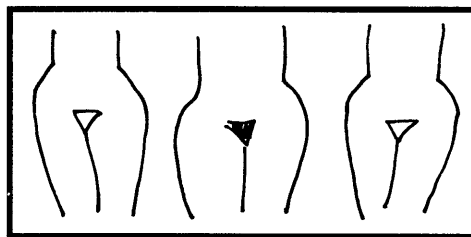
Några dårdikter av Svarta Masken
Teckningar: Gunna Grähs

Ur Svarta Maskens inledning till Ville Andesons "Svärjes historia":

"Ville Andeson, min södergrabb, behöver jag ej presentera. Hela "Svärjes befålkning" känner honom förut genom Kasper. Hans "förbättrade" upplaga av Svenska såväl som Allmänna historien vågar jag precis ej rekommendera åt folkskolor eller högre läroverk, men jag anser att både barnen, pedagogerna samt den stora allmänheten emellanåt bör ha en rolig stund eller rast. Man är väl intemer än männisika heller.
Alltså — pillra ut de tjocka, pessimistiskt slipade glasen ur edra gullbågar och sätt er att läsa boken med den äkta stockholmsgrabbens oförfalskade barnasjäl!"

Hur kul är blondinskämt, egentligen?

Som ung svensk tjej tillhör jag en relativt stor skala av befolkningen. Jag är nämligen naturligt blond med blå ögon, normalstora bröst och en helt normal kroppshydda.

Med andra ord har jag de företräden som behövs för att vara föremål för de s k blondinskämt. Jag menar de skämt som hävdar att om man lyser med en ficklampa i mitt öra, skulle mina ögon börja tindra, att det första jag gör när jag vaknar på morgonen är att klä på mig och gå hem etc.

Nu kan jag självklart inte svara för alla blondiner, men jag har då svårt att identifiera mig med denna banala generalisering. Kanske tänker ni "men hallå, det är ju bara humor, hur torr får man vara egentligen" och kanske ni har rätt. Det är humor, om än banal sådan, och om man får anses vara torr om man inte skrattar ihjäl sig när man för hundrafemtioelfte gången tvingas höra dessa skämt, ja då är jag väl torr. Visst, visst men jag har svårt att skratta med.

Detta faktum att man roar sig genom att nedvärdera och dumförklara en stor del av skandinavians kvinnliga befolkning smakar lika illa i min mun som invandrarfientliga eller rent rasistiska skämt. Det handlar trots allt

om sexism. Skämt om det kvinnliga könet är vanligt förekommande både inom den manliga och den kvinnliga humorn, men med en markant skillnad. Manlig humor består ofta av skämt om lättklädda, dumma blondiner, man skämtar om sin överlägsenhet och skrattar rått åt slag under bältet.

Kvinnlig humor däremot, handlar ofta om självironi. Man driver ofta med könsrollerna och det som anses som typiskt kvinnligt, t ex PMS. Att bry min hjärna (om jag som blondin nu har nån vill säga) med något så harmlöst som sexistisk humor kan verka löjligt och pretantiöst, alla vuxna människor förstår väl att det inte är på allvar, eller?

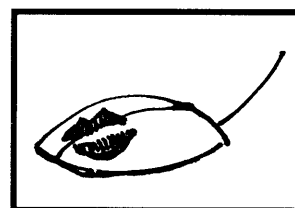
Är det inte snarare så att det faktiskt är på allvar? Jag menar, är det inte så att humorn speglar vårt sätt att se på saker och ting. Man accepterar att blondiner är korkade och att kvinnor är gnälliga under menssen. Själv är jag varken korkad eller gnällig under menssen, utan smart och jävligt aggressiv.

Men framförallt är jag trött på alla manliga, och för all del även kvinnliga, komiker som i brist på fantasi fortsätter att göra sig roliga på min bekostnad. Nej, fram för skämt om sånt som verkligen är skrattretande, varför inte män t ex?!

Hur vet man att det är en lesbisk blondin som sitter framför datorn?

Svar: Läppstift på musen.

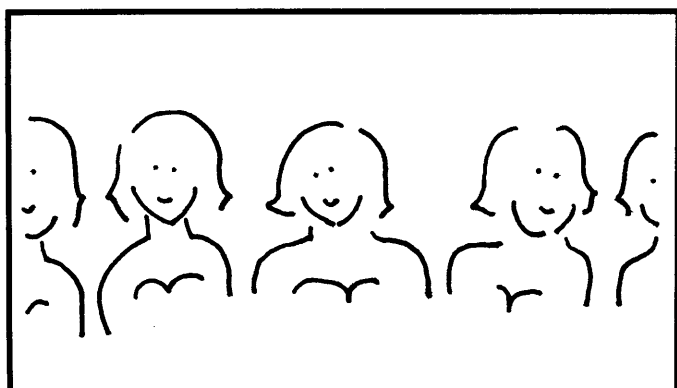
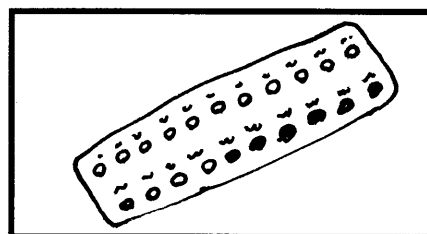
Källa: Daniel 13 år

Varför äter en blondin P-piller?

Svar: För att veta vilken dag det är.

Källa: P 43 år

Vad får du om du ställer upp ett gäng blondiner i rad axel mot axel?

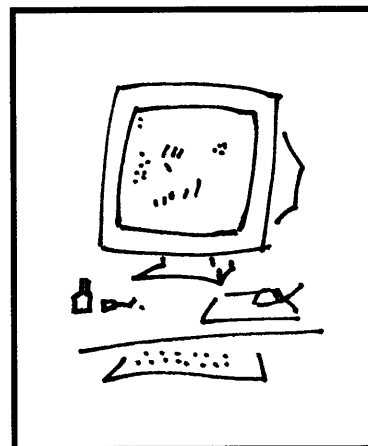
Svar: En vindtunnel...

Källa: S 36 år

Hur vet man att det är en blondin som har jobbat på datorn?

Svar: Tippex på skärmen.

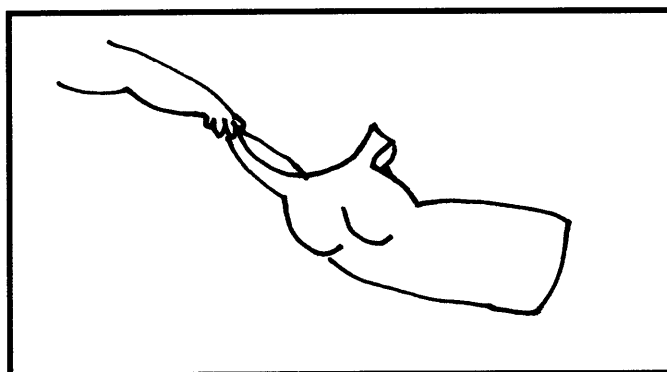
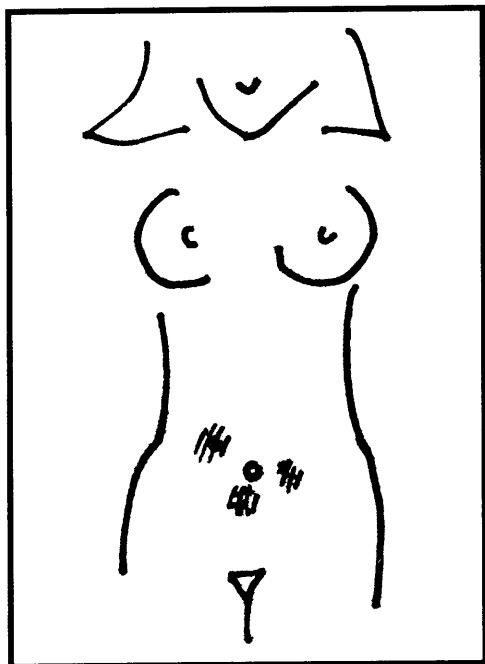
Källa : Daniel 13 år

Vet du varför en blondin har blåmärken kring naveln?

Svar: Blonda killar är inte heller så smarta.

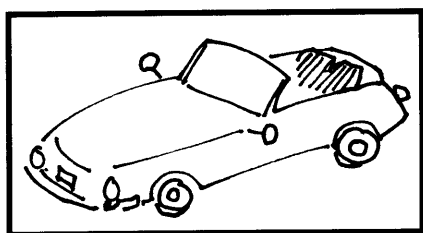
Källa: Kent 39 år (blond)

Vad är det första en blondin gör på morgonen när hon vaknar?

Svar: Klär på sig och går hem.

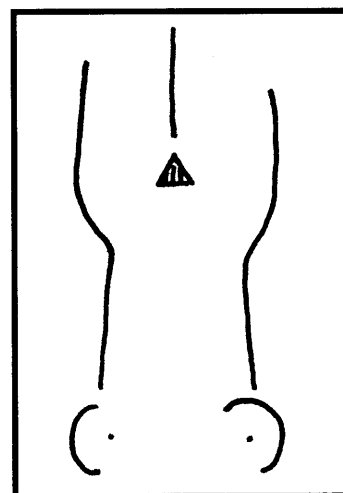
Källa: E 30 år

Vad får du om du vänder upp och ner på en blondin?

Svar: En brunett med dålig andedräkt.

Källa: Elena 30 år

Vad är det för skillnad mellan en BMW och en blondin?

Svar: Man lånar inte ut sin BMW till kompisarna.

Källa: E 30 år

Så påverkas vi av den sexistiska humorn

Mycket av den humor vi ser idag går ut på att skratta åt oss själva. Man förtydligar det typiska hos oss och driver med våra fördomar, man kan säga att det är en reflexion över vårt samhällsklimat. Att kunna se det komiska och absurda i det som sker runt omkring oss är aldrig i sig skadligt på något sätt. Faran ligger i hur vi ser på det som ligger till grund för skämtet.

Att roas av något betyder inte att man måste acceptera företeelsen som sådan, de sexistiska skämtet är ett tydligt exempel på just detta. Man skämtar om kvinnan som objekt men ifrågasätter aldrig det förtryck som ligger bakom. Den storbystade blondinen, bimbon, har blivit en symbol för korkade brudar. Enkelt kan man säga att blondinskämtet accepteras som företeelse och därmed blivit ett begrepp utanför själva vitsen. Att man påverkas av de begrepp som används i samhället är självklart. Så oundvikligen spelar alltså den sexistiska humorn en roll i hur vi betraktar oss själva, men framförallt i hur andra lär sig betrakta oss.

Lina Stålberg

Bild: Maria Henje

* * * * * **D i s k t r a s a** * * * * *

av Maria Carlsson

Jag gick igenom min systers tillhörigheter idag och hittade gamla fickalmanackor med korta dagboksanteckningar. Åh, vad jag önskar att hon hade läst igenom dom någon gång, och inte bara samlat dom på hög! Kanske kunde allting varit annorlunda då, om hon kunnat se sin förvandling i svart på vitt? Men det kan också vara rent önsketänkande från min sida.

På tio år förvandlades min syster Mimmi från en glad ung yrkesarbetande tjej till en förtorkad, upppassande hemmafru med städmani. Förr hade hon sådan ångest för att städa att hon bara orkade med ett rum i taget. Sedan var hon tvungen att läsa tio sidor i en bok innan hon fortsatte. Enda undantaget var faktiskt den gången hon försökte ta sig igenom "En flykting korsar sitt spår". Den tyckte hon var så tråkig att hon till och med föredrog dammsugaren!

Det är svårt att inse att det är samma person som ett decennium senare avlider genom ett fall från femte våningen, sedan hon förgäves försökt ta bort en inbillad fläck på fönsterrutan.

Jag träffade inte Mimmi mycket de senaste åren. Hon hade blivit någon helt annan än den älskade lillasyster jag vuxit upp tillsammans med. Dessutom kunde jag inte tåla Rolf, hennes man. Det är trots allt honom jag klandrar mest.

Det finns ju så många fina, jämställda män. Jag hann aldrig ens berätta för Mimmi att jag skall gifta mig i mars.

När jag nu har valt att publicera spridda delar ur hennes anteckningar är det inte i spekulationssyfte. Nej, men jag känner bara att om *en* enda människa känner igen sig i hennes utveckling och kan ta lärdom innan det är för sent, så har hennes död inte varit helt förgäves.

Hoppas vi ses igen, kära lillasyster!

SARA A.

1/8 -86 * * *

L och jag flyttat ihop! Det blir nog bra. Han skall städa i vårt nya hem!

4/8 -86 * * *

Flyttstädning gamla lägenheten. Fick migrän. L fixade.

5/8 -86 * * *

L ryggsnitt. Var snäll. Hämtade kuddar och saft.

30/8 - 86 * * *

L körde ut mig ett par timmar för att städa. VILKEN MAN!

5/1 -87 * * *

Lite dåligt samvete för att L gör så mycket. Pratade med Sara. Hon sa: "Män har förtryckt kvinnor i alla tider, så om EN ENDA man gör mer i hemmet än kvinnan är det väl ingen katastrof!" Sara är en bitter manhaterska.

* * *

12/9 -87 * * *

När vi delar ut den rena tvätten mellan oss för ihopvikning ger L mig alltid DISKTRASORNA!? Är de könsbundna?

9/1 -89 * * *

L har börjat klaga på städansvaret. Vill att vi delar. Låtsas inte fatta.

13/5 -89 * * *

L tvingat mig PISKA MATTOR! Var skall det sluta?

6/12 -89 * * *

L gjort slut.

13/1 -90 * * *

Allt gror igen. Saknar L.

28/2 -90 * * *

Fått nytt husdjur. Sven. Finns det koppel till dammråttor?

13/4 -90 * * *

Ångest ångest... Städad i 9 timmar och läst ut 130 sidor i en bok.

15/8 -90 * * *

Satte nog inte tillräckligt värde på L. Vad smutsigt det blir bakom en spis! Blundar.

23/8 -90 * * *

All sand man dragit in i sommar... Dags att högtryckssanera igen. Det gör ONT!

14/10 -90 * * *

Träffat en man med stil, R.

6/11 -90 * * *

R vill komma hem till mig. Måste storstäda! Är det värt det?

9/11 -90 * * *

R varit här. Tittade lite konstigt på mina ventiler.

23/11 -90 * * *

Middag hos R. Han är PEDANT!

27/11 -90 * * *

R har allt. Stil, pengar, förmåga att uppvakta en kvinna. Men får

akta mig. Undrar om han inte är en riktig manschauvinist?

1/8 -91 * * *

R och jag flyttat ihop! Jättekär!

4/8 -91 * * *

Flyttstädning gamla lägenheten. R ryggskott. Fick göra allt själv. Är helt död. Sedan ville R ha middag. Sådana fasoner måste tas ur honom!

14/10 -91 * * *

R är ingen drömmen. Är helt slut av allt fejande. Var det så här det skulle bli? JAG har ju också ett jobb!

26/12 -91 * * *

R bett mig sluta jobba. Hans lön räcker ju gott och väl, säger han. Han vill skämma bort mig.

31/3 -92 * * *

Sista dan på jobbet. Gör jag verkligen rätt? Grälat med Sara. Men vad vet hon om kärlek, den manshaterskan?

14/5 -92 * * *

R och Sara rök ihop över middagen. Sara kallade R kvinnoförtryckare. R förbjudit henne att komma hit igen. Hon har ändå blivit så tråkig, klagar bara på hur jag förändrats.

Det är NATURLIGT att vilja förändras!

31/6 -92 * * *

Tvättade R:s kläder och hittade ett läppstift i hans ficka. Transvestit?

14/7 -92 * * *

R klagat på städningen. Tycker inte jag har något annat att göra än att hålla ordning hemma. När blev jag en slav?

15/7 -92 * * *

R hem med ett tjog röda rosor. Älskar honom! Storstädade som tack. Kändes bra.

13/9 -92 * * *

Något har hänt. Det är KUL att städa! Sara ville träffas. Hade inte tid. Hon kan sura för sig själv.

14/10 -92 * * *

R berömt mig för att det är så fint hemma. Säger att jag är en riktig KVINNA!

14/4 -93 * * *

R tycker att jag städar för mycket. Tänka sig!

16/9 -93 * * *

R bortrest på konferens. Många sådana nu.

5/3 -94 * * *

R gick rakt in på nybonat golv. Jag blev arg. Han smällde igen dörren och gick ut.

6/3 -94 * * *

Var är R?

7/3 - 94 * * *

R hemma. Sade att han sov på hotell. Försonats.

16/10 -94 * * *

R har ett alldeles för omanligt rakvatten. Luktat nästan Chanel no 5! Julklappstips?

27/1 -95 * * *

Idag har jagorstädad hela dagen. Underbart!

30/4 - 95 * * *

Varför tillverkas det inga bra disktrasor?

17/11 - 95 * * *

Helt slut. Men lägenheten blänker!

31/5 - 96 * * *

R klagar på mitt städande. Men det var ju HAN som var pedant!

6/6 -96 * * *

R undrade om inte jag skulle börja jobba igen. HUR skulle jag hinna det? När skulle JAG ha tid?

1 /2 -97 * * *

Hur skall jag få rent spisen ordentligt?

31/7 -97 * * *

På städparty. Köpte mirakeltrasor. Sara ville inte följa med. Påstod att hon hade vettigare saker att göra, surpuppan. Har inte sett henne på drygt ett år.

6/12 -97 * * *

R lämnat mig! Säger att jag städade honom ur huset rätt i armarna på en ung, levande, vacker kvinna!

1/1 -98 * * *

Nu har jag bestämt mig. Jag skall få R tillbaka! ÄNTLIGEN har jag insett att kärleken är viktigare än lite dammkorn. Det här kommer att bli ett bra år, det känner jag! Förresten skall jag på intervju om ett jobb nästa vecka. Det är dags att jag tar itu med saker och ting igen. Jag måste bara få bort den förargliga fläcken på fönstret först.

Evelina

Jag har fått barn!

På halsen alltså.

Det hela började med att jag i våras hittade en trehjuling i trädgården. Efter en tid dök dess ägare upp, en kavat sexåring vid namn Evelina. Vi pratade lite om katter och livets andra väsentligheter och blev på så sätt bekanta.

Titt som tätt ringde Evelina på och frågade hur det stod till med Sofus, vår kisse.

En dag fick hon komma in och leka med min modellera. Denna hade varit ordentlig och fin, med klara färger, ända sedan jag fick den i 30-årspresent. Vad jag lyckats bevara i decennier bröt Evelina ner på en halvtimme. Hon lämnade efter sig en stor rund klump av obestämd gråaktig kulör.

Som belöning fick hon en tallrik glass. Detta var mitt första stora misstag. För nu visade sig Evelinas rätta natur: hon är *alltid* gottesugen.

Tiden gick och vår vänskap utvecklades. Några gånger i veckan ringde det på dörren och utanför stod Evelina, alltid lika glad och språksam. Och gottesugen. Hon lyckades för det mesta ta sig in efter några inledande artighetsfraser. Hennes taktik, som vilken dammsugarförsäljare som helst skulle avundas henne, förfinades med tiden.

– Är Sofus inne?

– Ja.

– Får jag klappa honom?

– Ja.

Snabbt in innan tanten ångrar sig, av med skorna, klapp-klapp på katten, vips iväg till lådan med modellera och slaget är vunnet!

Ibland var det lite mer motstånd:

– Är Sofus inne?

– Ja.

– Får jag klappa honom?

– Nej, han måste vila nu. (Vilka katter måste vila?!)

– Men jag kan titta på honom bara.

– OK, en liten stund då.

Snabbt in, av med skorna osv.

Stundtals var striden mycket hård:

– Är Sofus inne?

– Nej.

– Men jag tyckte jag såg honom där!

– Var, var?? (Med oskyldig och förvånad min.)

– Där.

Bild: Peter Lloyd

- Oj då, då måste han ha kommit in utan att jag märkte det.
- Får jag klappa honom?
- Ja, ja, men bara en *liten, liten* stund.

Variationerna var oändliga men när Evelina väl fått foten innanför dörren följde hon ett strikt program:
Lek med modellera.

Glassätning, oftast efter en försynt trevare:

- Ojjoj vad varmt det är idag!
- Då vill du kanske ha lite saft?
- Jag tror att glass skulle hjälpa bättre.

Spel på piano med glasskladdiga fingrar.

Liten paus för saftdrickande:

- Väldigt vad man blir törstig av glass!

Provande av min halsbandskollektion

Toalettbesök.

- Väldigt vad man blir kissnödig av saft!

Ritande av teckning till mig föreställande hus och blommor.

Påpekande om lämpligheten av att få sig något till livs.

Här brukade mitt tålamod med småbarn ta ett hastigt slut och vänligt med bestämt förpassades Evelina till utsidan försedd med ett äpple och en banan som tack för besöket.

Tiden gick och det blev sommar. Altandörren stod öppen för jämnan och därmed en ny möjlighet för Evelina. Nu behövdes inget snack. Plötsligt stod hon bara där. Jag

fattade aldrig riktigt hur det gick till, på något mystiskt sätt bara materialiserades hon ur tomma intet.

Det blev lite för mycket av det goda. Särskilt som hon började ta med sig sin kompis Therese, även hon glad och snattrig och godissugen. Så nu hade jag två munnar att mätta.

Ritualen var densamma, men dubblerad. Fyrhändig pianomusik med glasskladdiga fingrar är inte att förakta. I synnerhet inte om den beledsagas av atonal sång för tvåstämmig barnkör.

När senare barnaskaran utökades med Evelinas storebror (glad och hungrig) tröttnade jag. Beslöt att klippa av bekanskapen innan det var för sent.

Med den dödsdömdes intuition gjorde Evelina i detta trängda läge exakt rätt sak. Innan jag hunnit forma läpparna till det första u:et i "Uuuuuut!" kom hon fram till mig, gav mig en puss, tittade mig djupt in i ögonen och sa:

- Du är den snällaste jag vet...

Skamset torkade jag bort glassen från min nykyssta kind och skrinlade mina elaka planer.

Och på den vägen är det.

Evvy Malmberg

*När du svär att du är hans
med blick som hungrigt suger
och han lovar liksom i trans
att ingen annan duger
se då upp och håll distans
för någon av er ljuger.*

Dorothy Parker

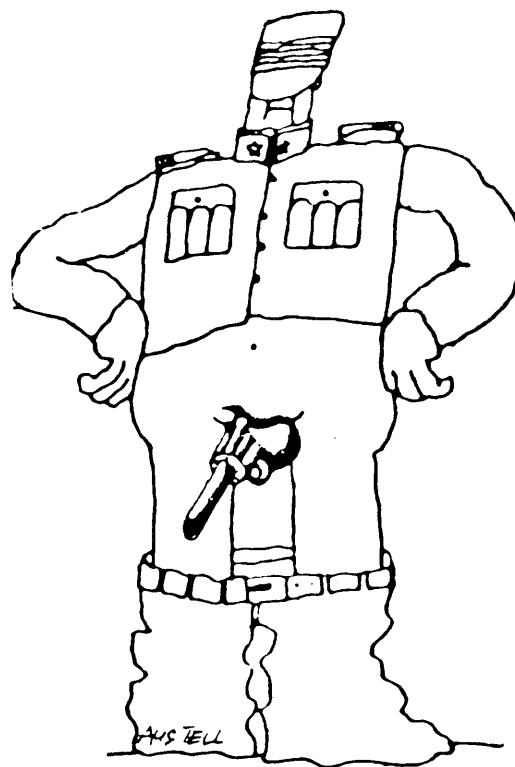
Vaksamma Vendela

Vi är många som saknar salig Kvinnobulletinen, som med sin tydliga politiska profil och sina klara ställningstaganden var ett salt i den politiska debatten. Det första man kastade sig över när Kvinnobullen kom, var inte de seriösa analyserna utan Vaksamma Vendelas roliga elakheter.

L yckligtvis kan vi fortfarande glädjas åt dem, eftersom ett representativt urval, *Vendelas Värsta*, utgavs till tidningens 15-års jubileum 1994. Urvalet gjordes av Fanny Karefors, som också skrev ett roligt förord. Fanny understryker att Vendela "framförallt är en samhällskrönikör, som med säkert gehör fångar tidens tonfall och speglar dess dårskap. Och — jag vet att det låter patetiskt — hon står på rätt sida. Visst driver hon med det mesta, men bakom hennes verbala krusprång finns en kämpande människa".

Här kommer ett litet urval att fröjdas över av Vi Mänskors läsare. (Själv skulle vi ju aldrig kunna vara så elaka! I alla fall inte på pränt...)

Claudia

Hotande fred

"Freds rörelsen hotar sysselsättningen!" ropar Bofors och får stora rubriker i alla tidningar.

Var det inte precis det som Vendelas rika onkel brukade säga på 30-talet? "Ingenting går upp mot ett rejält krig för att få fart på affärerna." (6/82).

O lyuva åttiotal!

När Vendela var liten brukade hennes mor säga att det man gör på årets första dag betyder mycket för resten av året. Att börja den dagen med att äta ett äpple var till exempel ett bra sätt att bevara hälsan under resten av året.

"Det skadar väl inte", tänkte Vendela och inledde därför 1988 med att sätta tänderna i ett garanterat obesprutat äpple. Men det höll på att ta en ände med förskräckelse. För Vendela satte så när äpplet i halsen när hon i radion fick höra årets första programändring. Ty vad meddelade radiorösten?

"Programmet *Ellen Key i fredens tjänst*" utgår och ersätts med ett nyinsatt "*Ekonomieko Special*."

Om det är sant att det man gör under årets första dag säger mycket om fortsättningen finns det all anledning att frukta att 1988 blir lika yligt och enfaldigt som 1987. (1-2/88)

Finska pojkar

"Äntligen någon som är beredd att dra åt sin egen rymliga svångrem och inte bara andras", tänkte Vendela när hon läser rubriken "Koivisto kräver sänkt lön".

"Det kan man kalla solidariskt!", och började vid frukostbordet deklamera valda utdrag ur Fänrik Ståls sägner, för att hennes själs älskade skulle förstå det storslagna i det finska folklynnnet: "Blanda du till hälften bark i brödet/ty förfrusen står din grannes åker."

Men ack, den prosaiska varelsen med vilken Vendela delar sitt liv nöjde sig inte med rubriken utan läste själva artikeln också. Då visade det sig att Koivisto inte alls krävde sänkt lön för egen del utan hävdade att "finländarna" (dom andra) måste sänka sina löner. Samma toner där som här.

Är Fänrik Stål underrättad? (2/93)

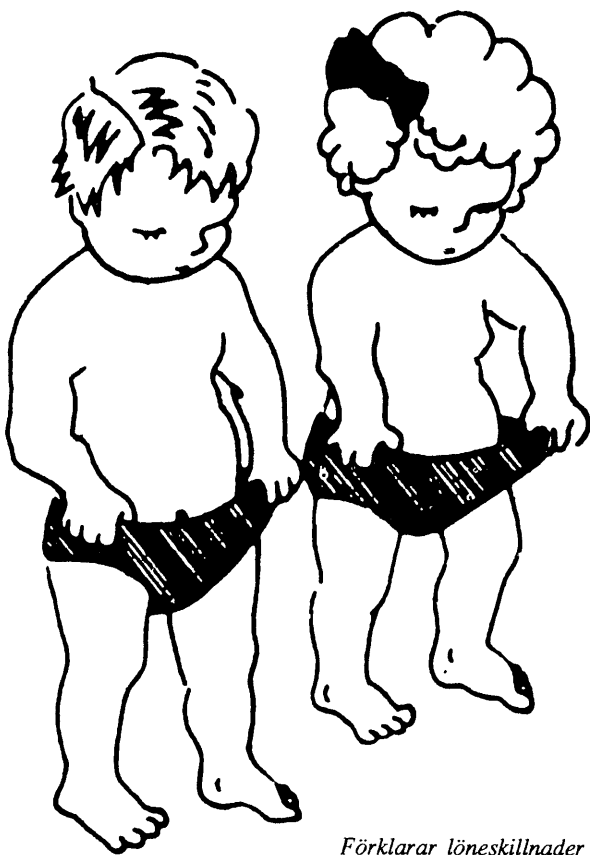
Man-mot-man-metoden

JämO deltog i våras i en diskussion om varför Sverige har så få kvinnliga chefer. Där sa hon enligt TCO-tidningen så här:

- "Man-mot-man-metoden" är den effektivaste vägen mot ett toppjobb. Även om en man har dokumenterad brist på alla egenskaper utom en som krävs för ett chefsjobb så drar han sig inte för att söka jobbet.

Så sant som det är sagt, konstaterade Vendela, och beklagade att JämO inte i klartext nämnde vilken den där enda egenskapen (om man nu kan kalla den så) är som tycks meritera även den mest inkompetente man för ett chefsjobb. Det är samma egenskap som gör att praktiskt taget bara män får de särskilda lönetillägg (MLT) som inrättats för staten att tävla med det privata näringslivet om särskilt åtråvärda personer.

Vad MLT betyder? "Marknadslönetillägg", påstår arbetsgivarna. Men tjejerna i ST vet bättre: manslemstillägg, så klart. (3/89)

Förklarar löneskillnader

Bortstäddad

Mitt under julstädningen råkade Vendela höra en repris av "Reportaget". Det var gjort av Vanna Beckman och handlade om just städning. Där meddelades bl a att en genomsnittskvinna städar 20 000 timmar i sitt liv, vilket motsvarar åtta och ett halvt arbetsår.

Mannen då? Jo, genomsnittsmannen städar enligt samma källa i 22 dagar. Per liv. (1/89)

Kannibalism?

I en publikation som heter "Svenska Hustler", som lyckligen undgått Vendelas falkögon, presenteras nakna kvinnor som maträtter, t ex varmkorv och kalkon, skriver Margareta Hennings, som anmält tidningen till JÄMO.

Kannibalismen drabbar dock inte bara kvinnor, svarar JÄMO, med hänvisning till ett prejudicerande fall hämtat från tysk press. Vendela finner det hela smaklöst och vill bara vidarebefodra korvhandlarna testamentariska uppmaning till sin son: "Ät aldrig korv!" (3-4/85)

Hygieniskt

Vendelas vidlyftiga vänninna berättar om en replikväxling med distriktsköterska. Vänninnans p-kudde hade fastnat -vad göra för att få ut eländet?

Sköterskan: "Försök med en tesked."

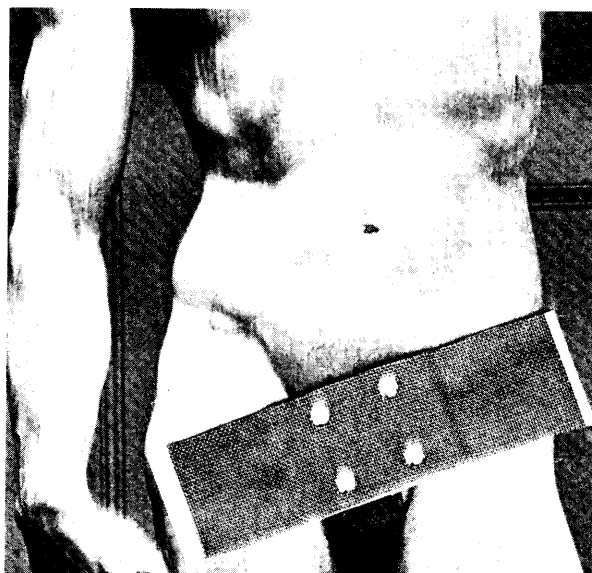
VVV: "Då måste jag väl koka den först så den blir steril?"

Sköterskan: "Du kokar väl inte en penis!" (3/91)

Omplåstrad

Apropå detta så har det för femtielfte gången kommit löfte om ett nytt p-medel för män. Den här gången gäller det ett syntetiskt hormon, som kan tillföras via injektioner eller via ett plåster som gör att det tas upp genom huden.

Nyheten lanseras med rubriken PLÅSTER NYTT P-MEDEL FÖR MÄN. Till sin förvåning fann Vendela att hennes mest allvarsamma och moraliskt och intellektuellt högstående vänninnor, med vilka hon i normala fall bara vågar diskutera Viktiga Saker som miljöförstöring och kärnvapenkrig, också har fastnat för rubriken och liksom Vendela hade föreställt sig det hela på ett mycket direktare sätt, med plåster över hela härligheten. (3/89)

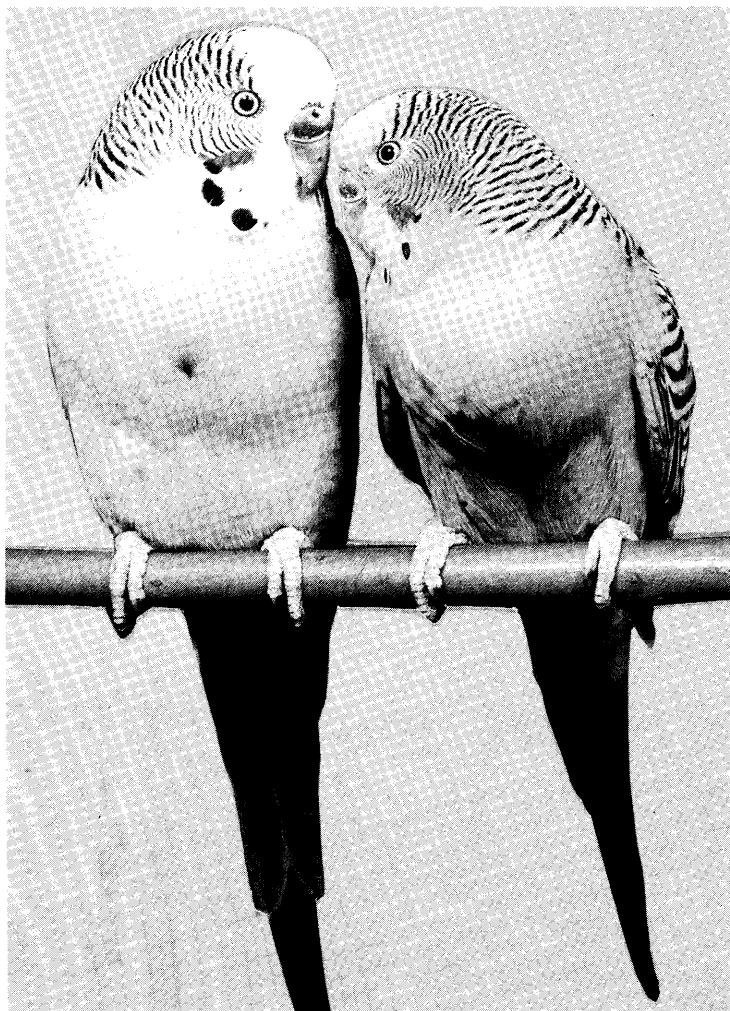
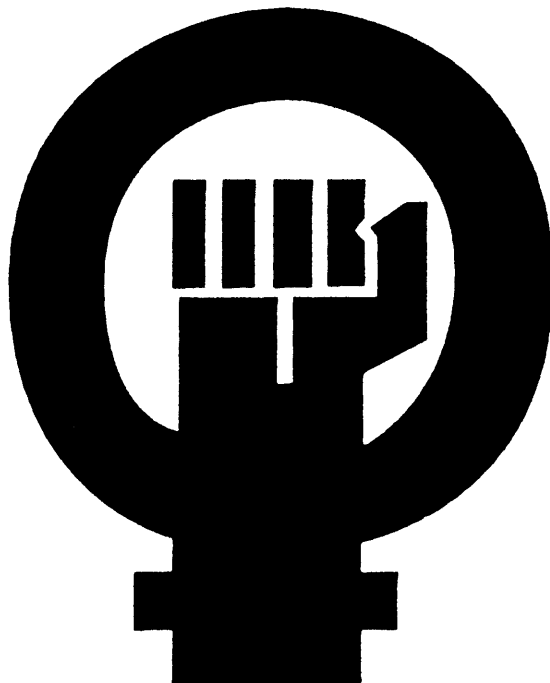

Min lilla polska

Allt oftare hör Vendela lyriska skildringar av hur mycket lättare folks liv har blivit sen de fick sin lilla polska. Man slipper de eviga grälen om vem som ska städa toaletten eller diska fiskgrytan: det fixar den lilla polskan. För en billig peng slår man två flugor i en smäll: slipper det trista hushållsarbetet och känner samtidigt att man gör en god gärning genom att stödja ett av kommunismens offer. Kan man tänka sig ett mer praktiskt arrangemang?

Tydligen lockar de små polskarna även andra grupper än utslitna dubbelarbetande par i karriären. Ett TV-program följde en grupp svenska män som for till Polen för att hitta lämpligare fruar, följsammare än de svenska. Som en av dem uttryckte det: "Svenska kärringar är ju alla Grupp 8."

Var inte så säker, gubbe lilla. Innan du vet ordet av tröttnar de små polskorna på att vara små polskor och går in i Grupp 8. Välkomna! (1/92)

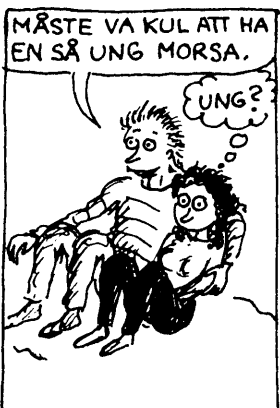
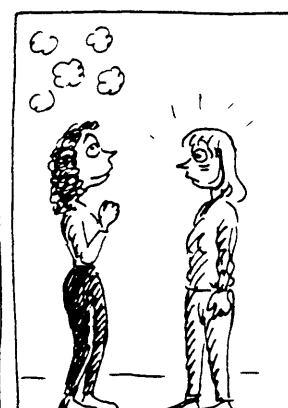
Det är mest kvinnor som läser böcker, går på teater; flest kvinnor är lärare, kvinnor sjunger och läser sagor för barnen. Kvinnorna bär upp kulturen och för kulturarvet vidare.

Så när treåringen passerar den färggranna planschen pekar jag och säger: fåglar. Hon tittar lite förstrött på mig innan hon tultar iväg i egna tankar. Hon återvänder och stannar upp inför planschen.

Ivrigt framhåller jag: Där sitter två fåglar och får med både verb och räkneord. Hon betraktar framställningen och säger: papegoja. Jaha, visst, inte bara "fåglar", artbestämningen saknades.

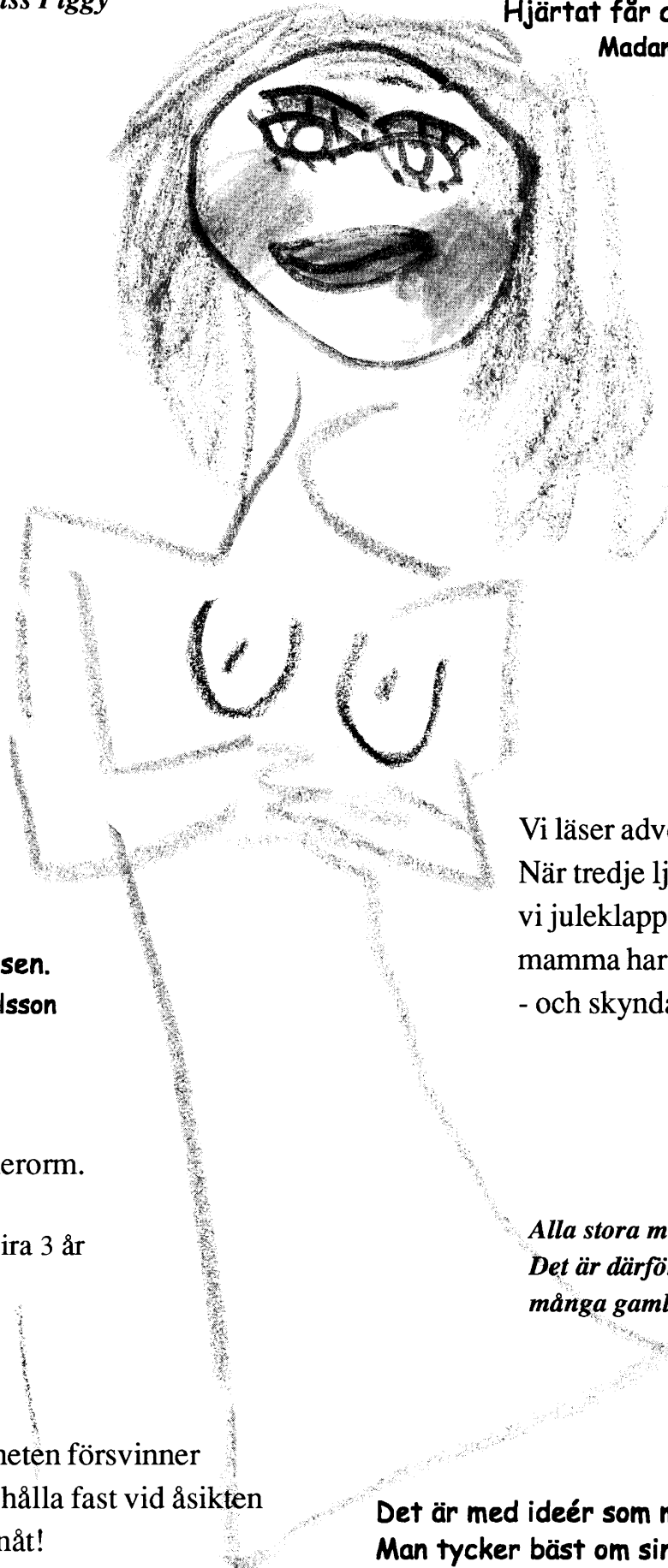
Jag säger efter henne: papegoja och lyfter upp henne i nivå med "fåglarna". Hon lägger huvudet på sned, ser in i bilden, pekar på den ena fågeln och upprepar: papegoja. Hon ser på mig och ler. Vi är överens. Hon tänker ett litet tag innan hon pekar på den andra fågeln och tillägger, i sin logik: mammegoja.

Karin Lentz

Ät aldrig mer än ni kan lyfta.
Miss Piggy

Hjärtat får aldrig rynkor.
Madame de Sévigné

Värp först, kackla sen.
Birgit Nilsson

Vi läser adventsverser:
När tredje ljuset brinner
vi juleklappar sy och
mamma har så bråttom
- och skyndar sig att spy!

Elvira 3 år

“Det här är en skvallerorm.
Den är liffarlig”.

Elvira 3 år

Alla stora män dör unga.
Det är därför vi har så
många gamla små gubbar
Inger Stuenes

När den yttre skönheten försvinner
måste man envetet hålla fast vid åsikten
att den försvinner inåt!

Katherine Hepburn

Det är med ideér som med små barn.
Man tycker bäst om sina egna.

Moa Martinsson

**"Om jag var barn till en stadsminister,
då skulle jag vara ett statsministerbarn.
Då skulle jag också bestämma mycket".**

Elvira 4 år

***Det är med tunnpannkaka som med livet,
just när det börjar gå riktigt bra tar smeten slut.***

Margareta Ekström

**Tänk vilka framsteg vi gjort under vårt århundrade.
Den som förr var en kugge i maskineriet är nu en siffran
datorn.**

Berith Lorentzen

Jag behöver inte inledas i frestelse. Jag kan gå själv.

Birgitta Andersson

**Jag älskar alla mina barn.
Men ett par av dem tycker jag inte om.**

Lilian Carter

***En sång om himlen återstår,
en sång om frukters syra,
sen vill jag läggas på en bår
och slippa betala hyra.***

Agnes von Krusenstjerna

**Att inte vara hos sina barn när dom är små
är som att be någon att gå på bio åt sig.**

Gunnel Linde

- Mamma, vad skulle du välja, gifta dig med en dum man eller bli uppäten av en krokodil?

Elvira 5 år

Att rösta eller icke rösta - Är det frågan?

Med glädje minns jag valvakorna. Vi var ett gäng som alltid möttes hemma hos J. Vin och räkor hörde till. Vi pratade i mun på varandra, skrek när "våra" siffror gick uppåt, ojade oss när det gick sämre. Kommenterade, debatterade. Alla hade inte röstat på samma parti, så blev också våra debatter livfulla, heta ibland. Politik var viktigt. Men det är framförallt glädjen jag minns.

Politikerna och vi väljare hade utfört ett jobb, nu väntade vi på resultatet. Och så minns jag mitt första val. Jag hade blivit svensk medborgare, nu fick jag rösta. Äntligen var jag "vuxen", betrodd.

Hvarför skola kvinnorna vänta?

Föredrag om den
kvinliga rösträtten

hållet i Stockholm den 23 november 1905

af

FRIDA STÉENHOFF
(HAROLD GÖTE)

STOCKHOLM
BJÖRCK & BJÖRJESEN.

Pris 10 öre.

Där gick jag helt självklart bland alla andra svenskar, men inom mig jublade jag: Se på mig! Jag är någon! Nu är jag med och bestämmer här i mitt nya land! O ljuvliga oskuld, o härliga tid.

Var det verkligen så folkhemsbra då?

På min resa i Sydafrika i våras blev jag påmind om just denna oskuldsfulla jublande glädjen igen. De svarta beskrev den för mig. Att vara betrodd, att vara någon att räkna med. Det är 75 år sedan kvinnorna i Sverige kämpade sig fram till rösträtten, bara fyra år sedan den rätten blev de svartas i Sydafrika, efter avskaffande av apartheid. Demokratin, det parlamentariska systemet är ungt, det inger hopp. Det ankommer på folket med dess nyvunna lika rättigheter att styra samhället in i en bättre framtid. Så talar och hoppas de politiskt medvetna sydafrikanerna idag.

Tillbaka i Sverige med den minst sagt lama valdebatten avundas jag sydafrikanerna deras unga entusiasm. Men är det bara åldern som gör att det parlamentariska systemet här hemma känns så urvattnat, så grått, så utan nerv? Som om det spelades ett spel där i riksdagen i Stockholm som vi var åskådare till, inte medagerande. Som om det heller inte spelade någon roll om vi vart fjärde år la en lapp i en låda med ett partinamn på. Det är en rutinmässighet som tycks sakna förmåga att tänka

nytt. Bara ibland glimmar det till när Gudrun Schyman tillerkänner "folket" mera värde än ekonomin. Rösträtt är en rätt, den är ett redskap, javisst. Och så länge det inte finns något bättre system ska vi till fullo utnyttja den rätten.

Om vi är riktigt besvikna på sosse-moderatnyliberalgrönkristenvänster så kan vi ju alltid rösta blankt. Den allvarliga frågan återstår:

Har parlamentarismen spelat ut sin roll? Behöver vi ett annat system?

När nu alla från höger till vänster talar i nyliberala marknadstermer, när framtidsvisionerna har krympt till att handla om daghemstaxor, äldre- och sjukvård och rabblar detta som ett mantra, då känner man sig minst sagt frustrerad.

Det finns väl ändå fortfarande många andra viktiga ämnen att torgföra som berör allas vår framtid, t ex EU och den Monetära Unionen. Och de tre friheterna som blev illusoriska sedan kapitalet och varorna fått sitt. För vem är det som kan "bo och arbeta var de vill"?

Arbeten finns inga och bosättning utomlands förutsätter väl arbete där? Med

Schengenavtalet har kontrollerna blivit fler och obehagligare. Samtidigt åker andra, på vår bekostnad dessutom, till Bryssel tur och retur i ett kör och uppstår fantasibelopp för att göra det.

Kapitalet flyttas helt fritt, fastigheter köps på spekulation, ett hån för den lille knegaren som växt upp med den "solidariska lönepolitiken" som måttstock.

Vad gäller jämställdheten mellan kvinnor och män har det ändå hänt mycket. Därför känns det ännu sorgligare att behöva åse hur klyftorna mellan rik och fattig ökar med rekordfart. "Varannan damernas", som var ett stridsrop förra gången det begav sig, har inte kunnat hejda den utvecklingen. Vad hade jag väntat mig? Var befinner sig kvinnorna i riksdagen?

I partifällorna?

Sedan Sovjetunionens kollaps tycks hela världen ha drabbats av *en* insikt: att kapitalismen har segrat, att marknadskrafterna är starkast och att den starke alltid har rätt... Och det bästa är att anpassa sig till den allena rådande världsordningen.

I Sverige gör man detta bäst genom att inordna sig i EU och att stödja våra smarta affärsmän och investerare som lägger ner fabriker här för att öppna likadana i Estland t ex. Ser det ut som en behjärtansvärd sak? En hjälp till

en behövande granne? De anställde där har annat att berätta. Bland annat att de fina förmåner som de såg att svenska arbetare hade inte tillkommer dem. Det finns inga pengar, får de alltid till svar när de frågar.

Tidigare kallade vi sådant för kolonialt beteende, och grymma kolonialmakter sysslade med den sortens utsugarpolitik.

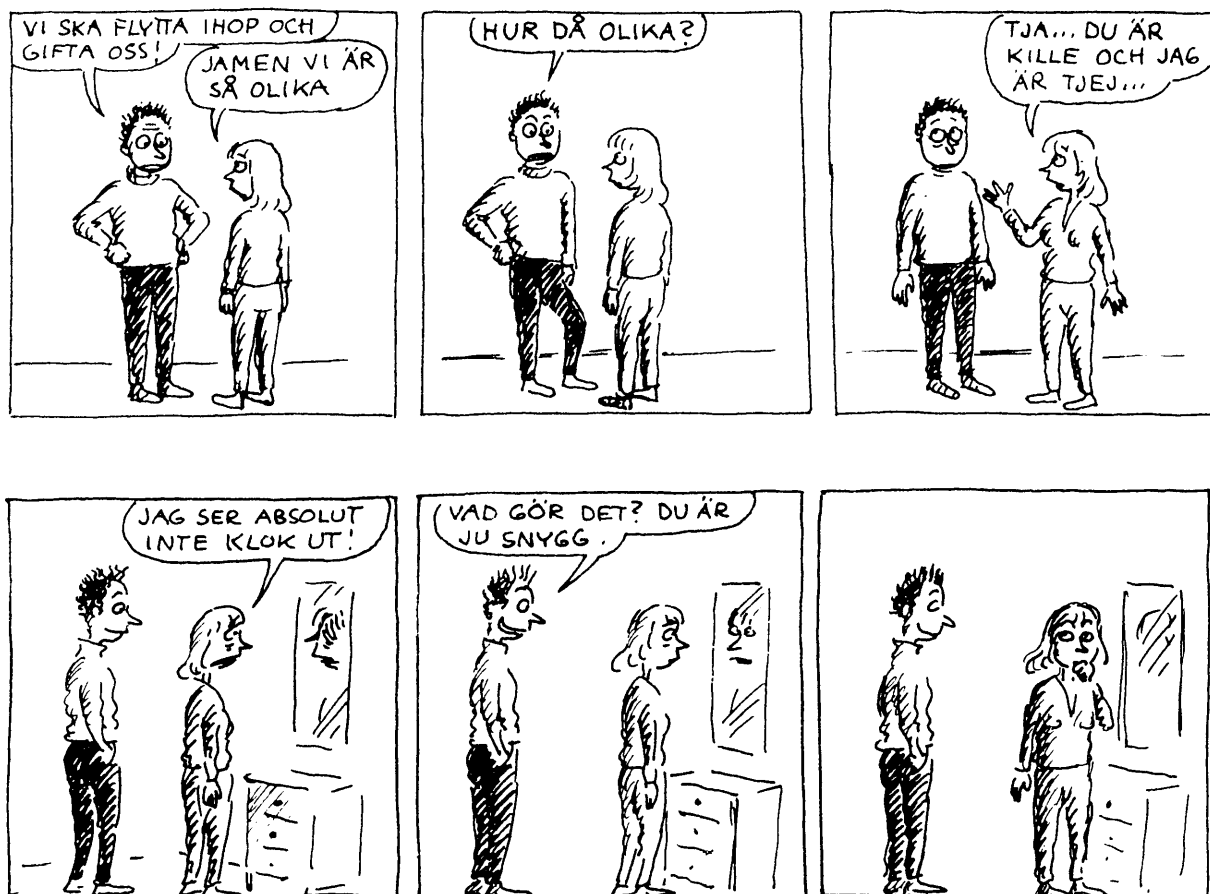
Men sådan är kapitalismen. Det sorgliga är ju bara att man tidigare från vissa håll bekämpade den, kallade den vid dess rätta namn, men att nu den totala anpassningen råder.

Så, vad ska vi med den nuvarande anpassningsparlamentarismen till? Det blir ett spel för gallerierna medan arbetet med alternativen försiggår någon annanstans.

Demokrati betyder folkets makt, men det måste inte nödvändigtvis betyda flertalets makt och folkets makt och förvisso inte att flertalet alltid har rätt.

Jag delar Gudrun Schymans dröm om rättvisa som återges i valmanifestet. Men jag tvivlar mer och mer på att riksdagen är platsen där den går att förverkliga.

Erni Friholt

Text och Bild: Cecilia Torudd

ALLTING FLYTER ELLER EN MORALTANTS BEKÄNNELSER

Moralen på Grönland befinner sig på en låg men angenäm nivå, sa den danske forskaren Morten Porsild på Naturvetenskapliga Fackföreningens årsfest 1905 i Lund. Vilka underbara associationer ger inte dessa ord!

En sammetsögd eskimå forsar fram mellan isflaken i sin kajak. Plötsligt stannar han till som förstenad, han har fått syn på en blek och skön västerländsk kvinna (mig). Förblindad av åtrå kastar han sig över henne (mig). Hon (jag) suckar och låter sig villigt förföras på en isbjörmsfäll. Gång på gång.

För visst är det sexualmoral man tänker på i första hand när det talas om "låg moral". Ända sedan barnsben har man fått välmentat råd som alla går ut på att knipa ihop benen om sin dyrbara skatt. Åtminstone tills Den Ende trär ringen på ens finger.

Konfirmationsläraren gjorde ett outplånligt intryck med sin liknelse: "Flickor! Ni har alla varsin enkrona. Växla den inte i 10-öringar." Detta var 1962. Idag hade väl en hundralapp varit en mer lämplig valör. Pojkarna slapp förmaningar – de fick gärna korpa åt sig småmynt utan att skämmas. Detta är en av alla dessa moraliska ekvationer som inte går att lösa. Nej, allting flyter.

För mig är pengar också intimt förknippade med moral. Låg moral. Förmodligen en freudiansk koppling till sex via de där ödesdigra 10-öringarna som alltför lätt rann mellan fingrarna.

Att lura till sig pengar är omoraliskt. Om kassörskan ger mig fel växel tillbaka, ler jag därför hult och rättar till felet. Det vill säga om händelsen inte tilldrar sig på ICA, detta Mammons tempel som konkurrerade ut vårt fina och solidariska Konsum därhemma. För då stoppar jag snabbt ner extraförtjänsten i portmonnän, ser fullkomligt oskyldig ut och avlägsnar mig snabbt från brottsplatsen. Jodå, allting flyter.

Att spela på sin kvinnlighet är också ett fult trick, knappast moraliskt försvarbart. Men vad gör inte en tämligen bekväm moraltant för att få hjälp med tråkiga men nödvändiga sysslor?

Som till exempel att hålla vatten i vindrutespolarna. Prövar att bläddra hjälplöst i handboken, suckar, fladdrar med ögonlocken, trutar med munnen, sliter av sig... Nja, man kanske inte ska gå till överdrift. Men var så säker: vips står där en karl som brinner av iver att visa sig duktig. Hade han strax efteråt sett dig kliva upp i talarstolen för

att vittert kåsera över ämnet "En bilkårists bravader", är det inte säkert att han så villigt skulle tagit fram sin lilla slang. Visst, allting flyter.

Att australiensarna gör kängor av sina kängurur och att kineserna äter upp sina chow-chowar och att spanjorerna slänger ut sina getter från kyrktorn, det är sannerligen något att förfasa sig över. Aldrig skulle väl en svensk moraltant kröka ett hårstrå på de oskyldiga djurens huvuden? Fast helt otänkbart är det förstås inte. Allting beror på omständigheterna.

När Sofus – min stiliga röda kastrerade hankatt – ömkligt jamade med blodet droppande från ena örat efter ett slagsmål vaknade vilddjuret i mig. Hade jag då fått tag i grannens elaka kattracka hade mer blod flutit, det garanterar jag. I tanken slog jag ihjäl honom med en stor sten och körde sedan bilen fram och tillbaka över honom ett par gånger tills han var alldeles platt.

I tanken var moralen på en låg och angenäm nivå.

Allting flyter. Allting flyter.

Evvy Malmberg

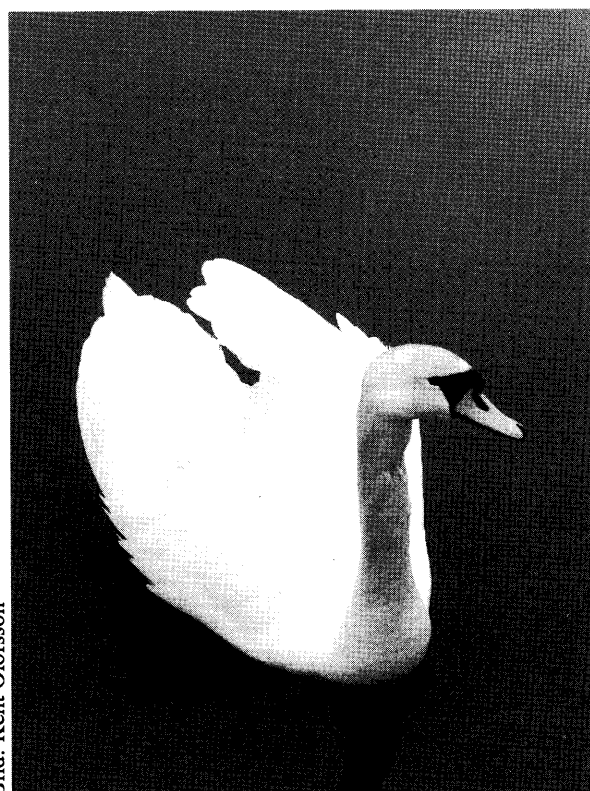

Bild: Kent Olofsson

!!! Bingo för *bang* !!!

På den gamla goda tiden, när staten hade pengar och ambitioner, när de kulturpolitiska målen handlade om att bekämpa kommersialismens negativa verkningar och stödja svaga grupper i samhället - den gången hade kulturrådet en uttalad vilja att stärka kulturtidskrifternas ställning. Man värnade om mångfalden, man ordnade studiedagar för bibliotekarier om tidskrifternas betydelse, utgav en ambitiös tidskriftskatalog och hjälpte till med den gemensamma marknadsföringen.

Nu är tiderna annorlunda. Man struntar i mångfalden och stryper de beskedliga anslag som tidigare gick till många små tidskrifter. Vi *Män* fick t ex 40 000 kr ifjol, 0 kr i år. Istället går stora summor till några få.

Ord och Bild lär ha fått 600 000 kr, och lika mycket gick till den ungdomliga kvinnotidskriften *bang*. Resultatet är att flera tidskrifter har tvingats på knä, bland andra *Ottar* och *Fenix*. *Kvinnobulletinen* är redan borta.

Det betyder en utarmning av kulturlivet. Vi andra, som vägrar ge upp, tingas kämpa oss fram under nästan omöjliga villkor.

bang är en uppkäftig tidning som görs av ett gäng unga akademiker. De har ofta lyckats få uppmärksamhet i andra media med sina intressanta temanummer. Dessutom hade de den goda smaken att uppkalla sin tidning efter SKVs ordförande - usch nej, skämt åsido.

Äras Barbro Alving som äras bör. Men det är ingen tvekan om att *bang*, med sin ambitiösa intellektuella profil, har varit en frisk fläkt i mediavärlden.

Var har så *bang* gjort med alla sina nya pengar? Nyfiken gick jag till stadsbiblioteket för att läsa det senaste numret - det finns inte att köpa varken hos Pressbyrån eller i bokhandeln. Sådant är kulturtidskrifternas öde, men biblioteket lever upp till sin kulturella uppgift.

bang nr 2/98 handlar om sex. Det är föga originellt, såväl Aftonbladet som Expressen och Amelia lever av att skildra människors sexuella vanor. Sex säljer.

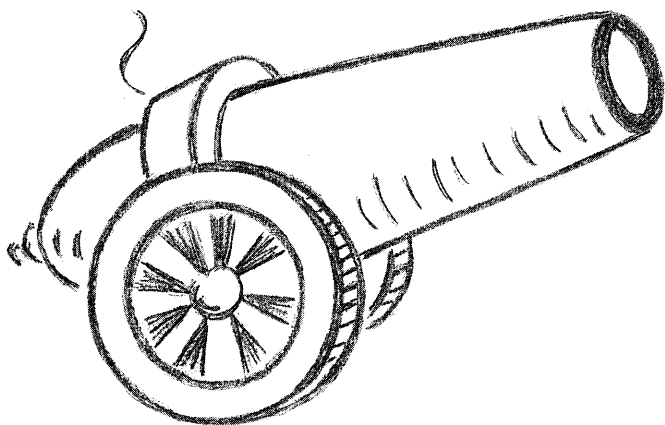
Nu måste jag erkänna att jag lusläste inte *bang*, jag skummade bara. Men det handlade mest om homosexualitet. Dessutom var det en diskussion för och emot porr (vissa "frigjorda" kvinnor ser inte några avigsidor hos porren) och dessutom tre erotiska noveller.

Snygg layout, tvetydiga bilder med tydlig sexuell anspelning, långa och ganska tunga, ambitiösa artiklar. Jag tycker Ottar, som aldrig kunde anklagas för att vara spekulativ, var bättre på området. Med detta numret lägger sig *bang* mitt i strömfåran. Det är trendigt med sex. Till och med SSU kör med samlag på video för att locka unga väljare.

Röd Press, Ung Vänsters tidning, har också sex som tema för sitt senaste nummer. Men *Röd Press* tar ställning, vill påverka, går starkt ut mot våldspornografi och mot våld mot kvinnor, som ju är två sidor av samma sak.

Det är bra.

B a n g

Basen för enighet är inte likhet utan olikhet

I nr 2/98 av Vi Mänskor skriver Erni Friholt en ledare om vikten av att kvinnor över jorden träffas. Jag håller med henne: det är viktigt att vi träffas, lär känna varandras villkor och bygger upp olika nätverk. Men jag har helt andra skäl till varför jag tycker detta är viktigt än dem Erni anger.

Erni skriver:

"Ju mer jag reser, ju fler kvinnor jag träffar från olika delar av världen, ju mer inser jag att vi är lika i våra tankar och drömmar, i våra relationer, ja i allt väsentligt som utgör livet och hur det kan levas."

Jag tror inte alls att vi kvinnor är så lika i dessa avseenden, tvärtom. Kvinnor världen över lever under mycket olika villkor, med olika tankar och drömmar, i olika relationer och olika uppfattningar om livet och hur livet kan levas. Vi skiljer oss åt vad gäller klass, etnisk bakgrund, utseende och sexuella preferenser. Det var just därför svarta och lesbiska kvinnor i USA reagerade väldigt tidigt på den beskrivning av världen som en kvinnorörelse med vit medelklassbakgrund gav. De kände inte igen sig, deras relationer, tankar och drömmar såg annorlunda ut. Och därför kunde de inte känna sig delaktiga i den kvinnokampen. Först när de formulerade sina egna problem utifrån sina egna liv kunde de organisera sin egen rörelse.

Erni fortsätter:

"Men all politisk praktik går ännu stick i stäv med denna insikt."

Här tror jag precis tvärtom: All politisk praktik relaterad till kvinnor och kvinnors rättigheter har just gått ut på att ta för givet att alla kvinnor är lika, inte olika. Detta har aldrig gynnat kvinnors frigörelse. När kvinnor i kvinnorörelsen gör samma sak så riskerar de att hamna i en s. k. ståndpunktsfeminism. Med detta menas att man utgår ifrån en viss ståndpunkt, tar den som en sanning gällande för alla, i alla tider och på alla platser. De som formulerat problemen tar för givet att det finns *ett* "rätt" perspektiv. Detta har hindrat- inte gynnat- kvinnokampen.

Jag tror att här också finns en sammanblandning av likhet och lika värde. Vi är olika, men är- eller borde vara- lika mycket värda. Jämlikhet och likhet är inte samma sak. Vi är alla utsatta för ett förtryck grundat på könstillhörighet, men hur det yttrar sig kan te sig mycket olika. Inte ens förtrycket är likt. Olikhet tas som intäkt för att behandla och värdera människor olika, det stämmer, men det är just olikheterna vi måste utgå ifrån. Vi måste inse att det finns olika sätt att leva och tänka. I "jämlikhetens förlovade land" finns ingen likhet. Inom den internationella kvinnorörelsen har likhet och mångfald diskuterats sedan länge och idag betonas mångfalden, inte minst genom att tredje världens kvinnor kommit mer till tals och formulerat sina problem. Många konferenser har idag underrubriker som "Unity through diversity", enighet genom olikhet. Jag anser att det är viktigt att träffas just därför att vi är så olika inte för att vi är så lika. Mina drömmar och tankar kommer antagligen aldrig att vara lika en lesbisk indisk feminists, en afrikansk tiobarnsmammas från Dar es Salaams förorter, en svart nigeriansk överklasskvinnas eller en fransk borgerlig tvåbarnsmammas. Men jag vill gärna träffa dem för att öka min förståelse för kvinnors skiftande villkor och för att se vad vi kan ha kvinnopolitiskt gemensamt.

Erni skriver också att en manlig biståndarbetare tyckt det var onödigt att resa till Sydafrika. "Hade det inte varit bättre att skicka pengarna som er resa kostade till behövande kvinnor här i Sydafrika?" frågade han. Och Erni fortsätter:

"Jag tillät mig svara att det kändes som en föråldrad och mycket manlig fråga. Att vi kvinnor faktiskt kommit längre i vårt tänkande vad gäller bistånd, utveckling, behov av möten och av ömsesidigt stöd." Jag undrar: längre än vilka? Har inte män i alla tider träffats och byggt upp nätverk, stött varandra på alla de sätt? Det nya är ju att det är icke privilegierade grupper som tar sig dessa rättigheter. Jag tror dessutom inte alls att denne biståndsarbetares uppfattning kan hänföras till kön; en kvinna skulle mycket väl kunna undra samma sak. Det låter mer fördomsfullt och på gränsen till sexistiskt i mina öron att slå fast detta yttrande som "manligt". När det gäller "vårt kvinnonätverk" slutligen, som Erni skriver om, så tror jag inte att det finns *ett* nätverk utan tusentals. Några har saker gemensamt, andra mycket litet. Så, låt oss arbeta för ett rättvist, jämlikt samhälle, där olikheterna är självklara tillgångar!

Agneta Wirén

Lärare på Kvinnofolkhögskolan
och suppleant i SKV:s styrelse

Svar till Agneta Wirén

Stocken den 4 augusti 1998

Kära Agneta.

Jag ger dig delvis rätt. I strikt vetenskaplig mening är vi alla förstås både psykologiskt och socialt olika. Män och kvinnor är till och med olika i varenda cell i kroppen.

Men vi är också otroligt lika, både biologiskt, psykologiskt och socialt i våra jämförbara samhällsklasser. Alla vet väl skillnaden mellan jämlikhet och likhet. Men detta var inte ämnet för min ledare. Den var (och är) politisk - inte vetenskaplig.

Till skillnad från utredande artiklar har ju ledarartiklar rätt att förstora och framhäva någon enskild sida hos mänskligheten. Så görs ofta i samhällsförändrande arbete, där just enighet är viktigt. Och enighet bygger ju på någon insikt eller känsla av likhet. Se till exempel på ansträngningarna att ena folket i Sydafrika. Inte betonas där idag olikheterna svart/vit utan istället de förenande likheterna, allt i syfte att skapa den jämlikhet du själv skriver om.

Du nämner de lesbiska grupperna. Tänk då på den nyligen hållna homosexuella manifestationen i Stockholm. Inte var det olikheterna det gällde mest, utan det grundläggande gemensamma.

Agneta, läs min ledare en gång till, så förstår du säkert vad det är jag vill säga. Min personliga mångåriga erfarenhet av u-länders kvinnor ger mig stöd för vad jag skriver.

Våra arbetssätt har lite olika tonvikt: Du utreder mera. Jag agiterar oftare. Låt oss inte underkänna varandras strategi och taktik för att nå ett resultat vi båda vill ha.

Hälsning Erni Friholt

om humor

När jag var liten och såg på "Emil i Lönneberga" undrade jag om Emils pappa egentligen tyckte om sin pojke. Han var ju alltid så arg på honom och som barn tyckte jag att arga vuxna var obehagliga. Idag när jag ser den skrattar jag åt Antons utbrott. Hans ilska har blivit komik.

Små barn älskar att "låtsas-tappa" saker. Den vuxne ojar sig och gestikulerar, grimaserar överdrivet. Man låtsas vara upprörd, som om det vore en katastrof, fast båda vet att det inte är så. Man har en outtalad överenskommelse. Finns inte den blir det komiska bara dumt och ibland t o m elakt. Humor handlar mycket om att handskas med våra rädslor. På det sättet kan vi identifiera oss med varandra.

Jag njuter av svart humor. De riktiga höjdarna brukar uppstå ur djup olycklig sinnesstämning. Den svarta humorn ger proportion på eländet, den friskar upp och man andas ut lite lättare efter ett rejält skrattanfall. Men ett hopplöst skämtande om allting i ett desperat försök att lätta upp stämningen, uppskattar jag inte. Överraskande rå humor som gränsar till det förbjudna är däremot härligt! Att nästan hissa när man kastar ur sig poängen.

Men det är inte alla man kan ta ut svängarna med. Man får helt enkelt anpassa sin humor lite. Alla gillar t ex inte kiss och bajs-humor, min dotter gör det än så länge. Jag har svårt för den sexistiska humor som är så allmänt vedertagen, tycks det. Den är bara ytterligare ett sätt att inte ta kvinnor på allvar och skrattar man inte så har man ingen humor och ingen distans till sig själv. Men jag är av den uppfattningen att kvinnor har gott om självironi och verkligen behärskar konsten att driva med sig själva. Det som kan tolkas som plump och förtryckande från en person kan bli vansinnigt roligt när någon annan säger det.

Som t ex när jag och en väninna var på en stor fest. Bredvid oss satt ett gäng utländska killar. Plötsligt hör vi en röst som säger: "Sitter ni här, era svartskallar!" Vi ryckte till och såg upp och upptäckte att den flinande killen som just sagt detta var en riktig "svartskalle" själv! Humor är livsnödvändigt. Humor döljer skavanker bättre än alla täckcremer man forskat fram. Är du inte klassens prinsessa kan du alltid bli klassens clown.

Laila Carlsson

Apropå en kvinnokonferens i Havanna . . .

Den 13-16 april 1998 ägde en kvinnokonferens rum i teater Karl Marx i Havanna. Denna kvinnokonferens, som kallades "Internationella Solidaritetsmötet mellan kvinnor", organiserades bl. a av Internationella Demokratiska Kvinnoförbundet och Kubanska Kvinnors Riksförbund.

Den kubanske patriarken, Fidel Castro, var med på avslutningsceremonien, för att låta sig själv och regimen ta åt sig äran för ett evenemang som egentligen skulle handla om solidaritet mellan kvinnor, inte minst med den hårt utsatta kubanska kvinnan. Evenemanget i fråga hade alla ingredienser från tidigare stalinistiska ritualer. För Castro var det viktigare att prata i fem timmar utan manus eller paus, än att diskutera orsakerna till prostitutionen på Kuba.

Han diskuterade inte heller hur kvinnorepresentationen ser ut i partiet och i fackföreningen på Kuba. Han tog inte upp, den mest brännande frågan, den kubanska kvinnans situation under enpartidiktaturen. Castro pratade om de som svälter ihjäl i världen, men nämnde inte hur många kubanska liv som gått förlorade i Floridas sund, då kubaner försökt fly kommunismen. Han gick inte heller in på vad Federación de Mujeres Cubanas (FMC, Kubanska kvinnors riksförbund) är för något.

Sociologen Maida Donate, en kvinna "uppfostrad av revolutionen" med bred erfarenhet som tjänsteman inom centrala organ på ön, karakteriserar FMC på följande sätt: "FMC grundades den 23 augusti 1960. De har lagt beslag på all mångfald och kvinnligt deltagande i det sociala livet. De kubanska kvinnorna kan inte välja något annat sätt att organisera sig på än genom FMC."... "Internt tillåter denna organisation regeringen att centralisera informationen, att manipulera den nationella nyhetspridningen och få monopol på kommunikationen mellan de kubanskor som oroar sig över kvinnors ekonomiska, politiska och sociala rättigheter.

Externt omöjliggör de etablerande av kontakter med andra feministiska rörelser på världskartan".

"För närvarande fyller FMC en förebyggande funktion, genom att förhindra att kvinnor organiserar sig i organisationer olika Riksförbundet. FMC fyller också symboliska funktioner. De flesta FMC-medlemmar ger medlemsavgift, något som likställs med "det massiva kvinnliga deltagandet i revolutionen". Och varje 23:e augusti, på order från högre ort, tillagar man på kvartersnivå någon maträtt för att fira grundandet.

Den kubanska feministiska oppositionen

Det mest fruktansvärda är just tystnaden om de kubanskor som stoiskt opponerar sig mot sakernas tillstånd i hemlandet, och de påföljder de utsätts för. Deltagarna i kvinnokonferensen fick kanske inte veta att det på Kuba sitter många kvinnor fängslade p g a sina politiska övertygelser. Allt tyder på att deltagarna inte visste om det brev som organisationen Coordinadora Nacional de Presos Politicos (Politiska fångars nationella samling) offentliggjorde med anledning av kvinnokonferensen. Där stod bl a följande: "Vi uppmanar alla kvinnliga organisatörer, såväl nationella som internationella, att göra sig till språkrör för och stödja det rop den kubanska kvinnan idag gör genom detta meddelande. Vi ber till Kubas regering att i de benådningar som beviljats som konsekvens av de värdiga förhandlingarna med Påven Johannes Paulus II, tas i beaktande friheten för de kvinnor som idag befinner sig i Kubas fängelser p g a politiska och ideologiska skäl". I detta upprop följde en detaljerad lista med 43 orättvist fängslade kubanskor. Ingen panel i kvinnokonferensen diskuterade hur värdnationens maktbärande förtrycker sina egna kvinnor.

Martha Beatriz Roque är kanske den mest kända kvinnan från Kubas interna opposition. Om konferensdeltagarna hade ägnat ett par timmar åt vad Amnesty International har att säga om denna kvinna, skulle de inse i vilket katastrofalt läge radikala, verkligt revolutionära kvinnor, befinner sig i vårt hemland. Martha Beatriz Roque skapade för några år sedan Instituto de Economistas Independientes (Oberoende ekonomers institut), med syfte att beskriva och analysera den ekonomiska situationen i landet, utan att utsätta sig för de regerandes censur, eller deras ideologiska inflytande. För drygt ett år sedan undertecknade Martha, tillsammans med tre andra ledande dissidenter, en kritik mot det kommunistiska partiets dokument "La Patria es de Todos" (Fosterlandet tillhör alla).

Den 16 juli 1997 arresterades alla dessa oppositionella. Tills dags dato har inget åtal väckts mot dem och inte heller har någon rättegång ägt rum. Martha lider av en missbildning i bröstkörtlarna. Hennes hälsotillstånd har med tiden blivit allt sämre utan att det väcker några humana känslor hos patriarken.

Kvinnokonferensen fångade inte heller de förändringar som skett på Kuba, vad gäller kvinnornas besvikelse över revolutionen. Hundratals regimkritiska organisationer,

merparten tillhörande underjordiska politiska partier och grupperingar, samt det gryende civila samhället som har skapats de senaste åren. Kvinnorna är välrepresenterade i dessa verkligt oberoende rörelser.

Bland de oberoende journalister, som kämpar mot statens monopol över information och massmedia, hittar vi t. ex. Mercedes Morenos, Ana Luisa López Baeza, Tania Quintero, Monike Demotta, etc. Medlemmar i Oberoende advokater "Corriente Agramontista", en organisation vars mål är att etablera en rättstat, är följande kvinnor: Maybell Padilla, Marien Pérez, och Josefa Rodríguez. Colegio Médico Independiente har bland sina medlemmar kvinnor som Irida de León León och Dianelys García González. Kubanska kvinnor har också skapat sina egna feministiska organisationer, något som hotar det partikontrollerade Kubanska Kvinnors Riksförbunds monopol på kvinnofrågor. Minst 15 sådana sammanslutningar verkar idag på Kuba.

Några kvinnliga organisationer krävde resultatslöst sin plats i den ovannämnda kvinnokongressen. Bl a hade Movimiento Independiente Femenino, under ledning av kubanskan Marta Parga, den 23 mars skickat ett brev till Dora Carcaño, ordförande i Kvinnors internationella demokratiska riksförbund. Detta brev undertecknades av 32 kubanskor, som inte ens var rädda för att lämna ut sina hemadresser.

Vad önskar sig alla dessa kvinnliga organisationer?

De vill bl a annat ha generell amnesti för Kubas politiska fångar och samvetsfångar. De vill främja den nationella försoningen. De fördömer förtrycket i de kubanska fängelserna. De vill skapa frihet och värdighet för det kubanska folket.

Men självklart blev representanter för dessa organisationer inte bjudna till den teatraliska tillställning som den "feministiska" konferensen i själva verket var. Det är ändå värt att säga att regimkritiska kubanskor - de mest utsatta för den kubanska totalitarismen - tålmodigt väntar på kvinnors och världens solidaritet. Inte minst Sveriges...

Alexis Gainza Solenzai och

Carlos Manuel Estefania Aulet, Sverigekubaner respektive samordnare av och chefredaktör för tidskriften "Cuba Nuestra" (Vårt Kuba).

Förtrycket är gammal men friheten ung.

Verner von Heidenstam

Jag tycker inte om fakta. De stör min argumentation.

Michael Foot

Hur mycket vore möjligt om ingen försökte det omöjliga?

Arne Hirdman

Bild: Ditte Johansson

Tidskriften

Kuba

3/98

BEFRIELSETEOLOGER

MER SKEPTISKA ÄN FIDEL

Ring/faxa 08-31 95 30

Inte bara Champinjoner...

Enkel svamppaté

4 pers

¾ - 1 liter färsk rensad svamp

1 fint strimlad purjolök

300 g bredbar leverpastej

400 g köttfärs

1 ½ tsk salt

½ dl vetemjöl

2 dl vispgrädde

2 ägg

Smör till stekning

1. Skär svampen i små bitar. Fräs svampen i lite av smöret i en stekpanna tills all vätska har kokat in. Tillsätt löken och mer smör efter behov, stek i ytterligare några minuter.
 2. Mosa leverpastejen och blanda svamp och övriga ingredienser i en bunke.
 3. Håll smeten i en smord ungssäker form, ca 1½ l. Grädda i 175-200 grader ca 1½ tim.
 4. Låt patén kallna i formen och mogna i kylskåp över natten.
- Skär patén i skivor och servera med sallad och bröd.

Champinjoner

som falska sniglar

Ca 24 stora champinjoner

Vitlökssmör:

30-40 g smör

4-6 vitlöksklyftor

5-6 msk finhackad persilja

salt, peppar och ströbröd

1. Sätt ugnen på 250 grader
 2. Putsa champinjoner och skölj dem.
 3. Skala och pressa vitlöksklyftorna. Rör smöret mjukt och blanda med vitlök, hackad persilja, salt och peppar.
 4. Fyll fördjupningen i champinjonhattarna med vitlökssmöret. Lägg dem i en ungssäker form och strö en nypa ströbröd på varje.
 5. Sätt in champinjoner mitt i ugnen och gratinera tills smöret smält och champinjoner är mjuka. (ca 10 min)
- Passar som förrätt med vitt bröd till.

“Svamplimpa” i ugn

2 liter förvälld svamp

2 ägg

1 ½ dl skorpmjöl

kaffegrädde

salt och kryddpeppar

2 msk smör

1. Mal svampen.
 2. Låt skorpmjölet svälla en stund i lite av grädden.
 3. Blanda svamp, kryddor, skorpmjölblandningen och kaffegrädden till lagom konsistens.
 4. Smörj ett ungssäkert fat och lägg på färsen, formad till en limpa. Klicka på lite smör och strö en nypa skorpmjöl på limpan.
 5. Stek i 175 grader.
- Ös vid behov med lite kaffegrädde.

Söndags

Svampsoppa

Ca 1½ liter färsk rensad svamp

2-3 msk smör

1 liten purjolök

2 msk vetemjöl

3 dl kaffegrädde, vispgrädde eller crème fraiche

7 dl buljong, svamp eller höns

½ tsk salt

svartpeppar

1 krossad vitlöksklyfta

2-3 msk sherry eller portvin (kan uteslutas)

1. Skär svampen i mindre bitar eller grovhacka den.
 2. Smält hälften av smöret i en kastrull och lägg i svampen. Låt vattnet som kommer ut svampen koka bort. Rör om försiktigt då och då, det tar en stund.
 3. Finstrimla purjolöken och lägg i kastrullen och tillsätt resten av smöret. Strö över mjölet och rör om.
 4. Späd med grädde och buljong, lite i taget och låt soppan sjuda sakta runt 30 minuter.
 5. Smaksätt med salt och peppar, vitlöken och sherryn.
- Servera med ett gott bröd.

Champinjoner

med ingefära och chili

4 pers

1 tsk hel spiskummin
3 msk olivolja
2 medelstora hackade gula lökar
1 msk hackad färsk ingefära
1-2 finhackade vitlöksklyftor
2 gröna chilifrukt, finhackade
1 krm gurkmeja
800 g champinjoner
½ tsk salt eller efter smak
1 tsk pressad citron
färsk koriander till garnering

1. Hetta upp en stekpanna av gjutjärn och rosta spiskumminfröna i ca 15-20 sekunder. Krossa dem därefter i mortel.
 2. Värm oljan och fräs löken brun. Tillsätt ingefäran, vitlöken och chilin och fräs ytterligare ett par minuter.
 3. Sätt till gurkmejan, champinjoner och saltet och fräs i ca 15 minuter, tills svampen lämnat ifrån sig sin fukt och blivit brynt.
 4. Sänk värmen, blanda i spiskummin och citronsaft. Låt puttra i några minuter. Strö över färsk koriander.
- Serveras som tillbehör eller som ensamrätt med ris eller bröd.

“KarlJohanPytt”

4-6 port

2 liter KarlJohan eller blandsvamp
(ej smörsopp)
1 kg kokt potatis
1 röd lök
salt och peppar
persilja
smör till stekning

1. Stek grovhackad rödlök, (stek först några ringar rödlök att garnera med). Tillsätt den rensade och i bitar skurna svampen och låt puttra en stund med kryddorna och lite smör.
2. När svampen börjar se färdigstekt ut, tillsätt potatisen skuren i täringar och stek några minuter till så att potatisen blir varm. Garnera med lökringarna och klippt persilja. Servera med grönsallad och bröd.

Bild: Kent Olofsson

Några svamptips!

Svamp och aluminiumkärl går inte ihop, använd rostfritt eller emaljerat till svamp.

Skölj inte svamp i onödan. Många av smakämnen är vattenlösliga.

Smör passar bäst att steka svamp i. Margarin tar inte fram svampsmaken lika bra.

Plocka aldrig svamp nära vägar eller besprutad mark. Svampar är ena hejare på att suga i sig kemikalier.

Plocka inte svamp i plastpåsar. OK växer svamparna i din trädgård hinner du hem innan de förfärs.

Tillaga inte mer svamp än som går åt, spar och värme inte svamprätter om du inte har plåtmage.

Blanda inte kryddsvampar, som kantarell, champinjon, mandelriskar m fl. Det blir sällan gott. Men några få kryddsvampar i mild blandsvamp och vips smakar all svampen som kryddsvampen.

Var tvärsäker, gärna 110% säker på svampen du plockar...

Plocka inte svamp bara efter svampbok, det räcker inte som kunskapskälla. Du måste lära dig se skillnad mellan olika svamptyper och det gör man bäst genom att undersöka riktiga svampar.

Lär dig giftsvamparna och de som är "förväxlingsvampar" till de vanligaste matsvamparna, det har du igen på.

Börja med att lära dig soppar, där finns få giftiga svampar och de är lätta att lära sig. Soppar finns det ofta gott om i markerna, speciellt efter sommarregn. Tyvärr tycker också larver om soppar, så du måste vara rask i vändningarna.

“Krig löser inga problem och alltså fortsätter de.”

Tikkanen

Föreningen Svärd till Plogbillar

är en medlemsorganisation för ickevåldsarbete som syftar till att avskaffa krig och göra världen fredlig, rättvis och fri från vapen. Föreningen är religiöst och politiskt obunden. Namnet kommer från Gamla Testamentet. “... Då ska de smida sina svärd till plogbillar...”, står det i Mika 4:3 och Jesaja 2:4. Plogbill är den delen av en plog som plöjer upp jorden i jordbruket.

Föreningen är dock inte kristen eller på annat sätt religiös. Den rymmer människor med olika livsåskådningar och trosuppfattningar. Det som förenar är bl a att utveckla ickevåldsliga former för konflikthantering och att kämpa för konflikthantering och att kämpa för en konstruktiv omvandling av vapen- och militärindustri till nyttig och livsbejakande produktion.

Samarbete är en viktig målsättning för Svärd till Plogbillar. Föreningen rymmer olika former av aktivism och är uppbyggd av en rad grupper som sysslar med olika delar av ickevåldsarbetet. Det kan vara forskning, media, internet, kurser m m. Genom nära kontakter och gemensamma aktiviteter med andra fredsorganisationer kan vi arbeta effektivare och skapa ett starkare motstånd mot vapenexport och krig.

I Plogbillsrörelsen har det inte gått att ”bli medlem” på annat sätt än att vara med i en aktionsgrupp, vilket inte så många har velat av förklarliga skäl. I Svärd till Plogbillar kan du bli medlem och välja i vilken omfattning och i vilken del av ickevåldsarbetet du vill engagera dig.

För existerande plogbillsgrupper skapar föreningen ett bredare sammanhang och möjligheter till samordning av olika slag ökar.

Som medlem ingår du i någon av föreningens grupper och väljer själv hur aktiv du ska vara, det finns inga krav. Ditt medlemskap är ett viktigt stöd för hela föreningen. Det är dock genom att vara aktiv som du som medlem kan vara med och påverka.

Vi samverkar i en nätverksstruktur. De relativt självständiga grupperna påverkar varandra direkt. I stället för styrelse finns en koordineringsgrupp som har ett övergripande samordnande ansvar samt har funktionen att medla vid konflikter. Grupperna fattar beslut som de oftast kan verkställa omedelbart om de inte strider mot stadgarna. Besluten rapporteras till de andra grupperna via Medlems-info, föreningens interna nyhetsblad.

Demokrati är när människor som berörs av ett beslut är med och fattar det. Föreningens arbetssätt är konsekvent ickevåldsligt och bygger på offentlighet. Mål och medel måste stämma överens. Om vi vill ha ett samhälle där konflikter löses ickevåldsligt, där människor inte förtrycks och där folk är med och bestämmer om det de berörs av, då behöver vi börja realisera det här och nu.

Icke våld är inte bara frånvaro av våld. Det är också kamp mot våld.

Civil olydnad innebär att offentligt och utan våld bryta mot en lag, order, norm eller bestämmelse. Civil olydnad utgör en del av vårt ickevåldsarbete. När de lagliga metoderna inte räcker till är det vår skyldighet att också göra civil olydnad, för att hindra att människor dödas och att mänskliga rättigheter kränks.

Civil olydnad är ett sätt att pröva lagen och målet är att komma överens. Att t ex öppet göra en begränsad men ändå konkret avrustning, så ett budskap och en vädjan som stimulerar människor att ta ställning till de frågeställningar som aktionen lyfter fram. En konflikt blir tydlig, en demokratisk process sätts igång och lagar och beslut kan ändras genom medborgarnas aktiva deltagande.

“Medlet kan liknas vid ett frö och målet vid ett träd; och det råder precis samma okränkbara samband mellan medel och mål som mellan frö och träd.”

M. K. Ghandhi

Vill du veta mer?

Kontakta: Svärd till Plogbillar

Blomstigen 10, 424 37 Angered

Internet: <http://www.plowshares.se>

Källa: Fred är mer än frånvaro av krig.

En broschyr från Svärd till Plogbillar

Den sista måltiden

regi: Stacy Title

i rollerna bl a: Cameron Diaz, Jason Alexander, Ron Perlman

Det här är en annorlunda komedi som finns att hyra på video. Långt ifrån det bästa jag har sett, men med en intressant frågeställning. Låt säga att du kunde resa tillbaka i tiden till Österrike år 1909. Du sitter på ett världshus och dricker öl med Adolf Hitler. Med vetskapen om vad han ska bli, vad skulle du göra? Skulle du ta chansen att ha ihjäl honom för att rädda miljoner människors liv? Fem studenter turas om att varje söndag bjuda in en middagsgäst. Denne gäst är utvald för sina extrema åsikters skull. Motivet är att under middagen försöka få gästen att ändra uppfattning, om detta misslyckas serveras döden i form av förgiftat vin. För varje gäst kommer domen fortare. Inga avvikande åsikter om vad det än må vara, är tillåtna. Allt görs i mänsklighetens namn, för en bättre värld. Idén är strålande, men filmen håller inte måttet hela vägen. Den är ändå tankeväckande. Vilken åsikt eller religion ska vara den gällande? Vem beslutar om det? Om vi inte har rätt till våra åsikter, är vi inte alla hotade i så fall?

Laila Carlsson

Livet från den ljusa sidan

regi: James L Brooks

i rollerna bl a: Jack Nicholson, Helen Hunt

Problemet med bejublade och omskrivna filmer är att förväntningarna blir därefter. Alla som sett "Livet från den ljusa sidan" talar om hur fantastiskt rolig den är. Visst är den rolig. Jag skrattade mycket, men hade ändå förväntat mig mer. Jack Nicholson spelar en osympatisk man som lider av tvångsbeteenden. Han är en ensam och välbärgad romanförfattare. Ofrivilligt får han kontakt med sin granne, en homosexuell konstnär och då denne hamnar på sjukhus tvingas Nicholson bli hundvakt. Hunden blir för honom början till förändring. På Nicholsons stamställe förälskar han sig i en servitris som spelas av Helen Hunt. Hon är ensamstående mor till en sjuk son som hon ständigt oroar sig för. N förvandlas under filmens gång från en egocentrisk enstöring till en barmhärtig samarit. Jack Nicholson, Helen Hunt och i synnerhet den konstnärlige grannen är bra. Det trista med Jack Nicholson är dock att han alltid är just Jack Nicholson. Amerikansk film använder sina stora filmstjärnor i film efter film och de blir tillsist bara en imitation av sig själva. "Livet från den ljusa sidan" är bitvis mycket rolig med elaka repliker och en befriande svart humor, som t ex Nicholsons totala brist på empati. Den faller tyvärr efter halva tiden in i det vanliga Hollywood-mönstret till en trivial kärlekshistoria och N visar sig ha ett hjärta av guld, värd att älskas. Filmen är sevärd och underhållande, men håll nere förväntningarna så blir den kanske ännu bättre! Tillsist, varför får alla dessa flintskalliga, äldre karlar alltid unga och vackra kvinnor på film?

Laila Carlsson

Ålen

regi: Shohei Imamura

medverkande: Koi Yakusho Misa Shimizu

Fujio Tsuneta m. fl.

distribution: Folkets Bio SF

Den japanska filmen Ålen, i original U N A G I, belönades med Guldpalmen i Cannes 1997. Ålen är en kärlekshistoria mellan lite udda människor i utkanten av det japanska samhället. Den känns mycket japansk utan att därför vara svårtillgänglig. Historien berättas lågmält, trots att handlingen är tidvis både våldsam och blodig, fotot är okonstlat och bilderna stundtals andlöst vackra. Guldpalmen känns för mig välförtjänt och jag väntar på videotillgängligheten för att få återse Ålen, den tyste betraktaren av allt.

Viran Henriksson

Bild: Kent Olofsson

Bo Nylén

Svampar i skog och mark
Almqvist & Wiksell Förlag
AB 1979

Denna svampbok är fortfarande efter många år och stort sällskap av svampböcker en av de få som jag har haft verklig god nytta av. Fotografierna är bra, man känner tydligt igen svamparna man tagit med hem från skog och mark, när man jämför med boken, vilket är mer än man kan säga om de flesta svampböcker tyvärr. En bra bok att grunda sina svampkunskaper med. Har du tur hittar du den i något antikvariat.

Ditte Johansson

Bild: Kent Olofsson

Barbro Lindgren
Kungsholmens ros 1995
Rosa på bal. Betraktelser över
livet 1997
Alfabeta

Böcker om hundar är i allmänhet ganska tråkiga, tycker jag, men historien om bullterriern Rosa och hennes vänner, bland människor och djur är något helt enastående. På vintern bor Rosa i Stockholm med matte, på sommaren flyttar de till smedens gamla torp på Öland, ett paradis! Barbro Lindgren berättar, på sitt till synes enkla sätt, om alla Rosas kompisar. Den nästan hundraåriga

Bild: Viggo Jensen

mopsen Anders, labradoren Julia, katten Maja och alla de andra. Men vi lär också känna människorna i Rosas omgivning, som kompost-freaken Macke, vetenskapsfreaken Yngve, poeten och brevvännen Urban. Vi får också löpande kommentarer till världshändelserna. Barbro blandar smått och stort, och jag som läser blir alldeles fascinerad. Men så tillhör också Barbro Lindgren mina absoluta favoriter. Bland Rosas goda vänner finns många konstnärer, som t ex Madeleine Pyk, Helga Henschen och Anna Höglund, och de har ritat många kärleksfulla porträtt av henne. Ett extra plus, naturligtvis.

Aase Bang

Eva Johansson, Annina Rabe
"Ingen längtar efter mer
media"
1998

Kulturdepartementet har gett ut en bok med det passande namnet "Ingen längtar efter mer media" och man känner sig onekligen lite mätt på media i vårt informationssamhälle. Den innehåller intervjuer med 15 unga kvinnor och män som arbetar med media på olika sätt som t ex skribenter, programledare eller redaktörer. De flesta har ingen journalistutbildning utan har börjat sin yrkesbana genom att skriva om något specialämne, vanligen musik. Boken tar upp frågor om bl a hur journalistiken påverkas av ägar-koncentrationen och sponsorer. Hur stort inflytande får ägarna och sponsorererna i den färdiga produkten? Man tar också upp personfixeringen inom media. Ett namn, ett ansikte blir viktigare än det arbete man utför och samma människor syns överallt. Många av de intervjuade har arbetat på samma arbetsplatser och ger intryck av att alla känner alla. Var finns politiken, ideologin i detta medialandskap? Är man lika engagerad som man påstods vara under 70-talet?

Ser det bara annorlunda ut, har engagemanget tagit ett annat uttryck? Skillnaden mellan finkultur och populärkultur diskuteras. Ingen tycker att nöje och popmusik skulle vara en "andra klassens" kultur. Boken ger en intressant bild av dagens media, dess kvalitet och kvantitet.

Som Clara Mannheimer säger: "Vi har aldrig haft en så stor mångfald som vi har idag, men vi kommer snart till en punkt där konkurrensen kan leda till en farlig likriktning".

Laila Carlsson

Boken kan beställas från
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Maj Persson

"små ben kött och sten"

Dikter

FörlagsAB Gondolin Stehag

1998

Maj Persson medverkar som litteraturanmälare i Vi Mänkor och är således känd för tidningens läsare. Under många år har hon skrivit om böcker i Kvinnobulletinen.

En jämförelse mellan hennes recensioner och hennes dikter ger ett överraskande resultat. I recensionerna möter jag en prudentlig och knappast upprörande litteraturvetare.

Hennes dikter berör mig starkt och ofta på ett skrämmande och otäckt sätt. Maj Perssons dikter väcker tankar på världens ondska, människors uselhet, kropparnas svaghet, hela tillvarons sjuklighet.

Det är bett och klor, stick och revor, svek och död. De rör upp känslor inom mig som ord sällan brukar göra. De påminner mig om Charles Baudelaire, Sylvia Plath, Edith Piaf och Ulla Charlotta Sandell, om soptunnor på bakgårdar, död och föruttnelse. Det är något hemskt över dem. I Majs tidigare samlingar finns ändå här och där lite hopp, lite ljus i mörkret. Där finns kritik av samhället och människors beteende, men också protest och tro på något bättre.

Det finns något sunt, klarsynt och observant på dikternas botten, något av femtiotalets förhoppning, innan vi började känna hotet från den stora katastrofen. Ibland får jag en känsla av Maj Perssons dikter är kvarlevor av en genre - en äkta poesi - på utdöende. Med det menar jag en andlig poesi som väcker känslor till liv, talar till oss, förmedlar budskap som berör oss, river upp något inom oss, gör oss ledsna men ger hopp just på grund av sin förmåga att beröra. Majs senaste samling "små ben kött och sten" förbryllar mig och jag ser inte hopp och ljus i dem.

Har jag fel? Vad menar skaldinnan? Denna diktsamling tillägnar Maj sin åldriga mor. Är det barnets förhållande till modern som uttrycks? Är det människans förhållande till jorden? Hon talar om de "söta små benen", som bär det lilla barnets kropp, små ben i den nyföddas skalle, ömtåliga nyckelben. Ben som pålar i mjukt kött. Ben staplade på varandra som ett bålverk. Benen som hon anar under den "nötta sammets huden". Benen som mister sin märg och blir till tomma skal. Slaktdjurets krossade ben. Vitnade ben. Barnets ben och moderns ben.

Framför mig ser jag ett tempel jag besökte i Portugal. Det var gjort av enbart människoskallar; en förgångens adelsmans byggnads- och njutningsverk.

Våra ben bär upp vårt kött. Ben liknar sten. Sten är jordens ben. När köttet multnar finns benen kvar. När städerna rämnar står sten på sten kvar. När köttet stelnar blir det till ben och sten.

Maj Persson är en märklig poet. Att

Bild: Ditte Johansson

jag står frågande inför "små ben kött och sten" ser jag som ett tecken på, att människosjälens outgrundlighet är något att vara tacksam för.

Funnes inte den funnes heller ingen kultur, ingen poesi och knappast någon skönlitteratur värd namnet.

Hjördis Levin

Anna-Karin Elde

Om ingen nyper mig i rumpan snart så går jag hem

Wahlström & Widstrand 1997

Ibland brukar jag klottra snabba små teckningar med tillhörande kommentarer, oftast på servetter eller dyl. Kanske började Anna-Karin Elde skapandet av sin bok på liknande sett. Hela boken innehåller enkla, lustiga, komiska illustrationer med korta texter. Den är uppdelad i stycken som handlar om: Vardagen, Livet, Kroppen om våren, Kroppen en gång i månaden, Relationer och Bråddelar av självinsikt.

Det är definitivt en bok som riktar sig till kvinnor. Den driver med våra rädslor för kroppens förfall och ensamhet, den driver med det vi brukar kalla kvinnlighet och till en del även med männen. Anna-Karin Elde använder sig av motsättningar mellan illustrationer och text och ger oss därmed en oväntad och absurd helhetsbild. Hon lyckas träffa rätt både i det stora och det lilla på ett ömsint vis. Jag önskar bara att författaren valt en annan titel.

Laila Carlsson

Män beundrar gärna duktiga kvinnor - bara de inte är i samma bransch.

Sickan Karlsson

"O Fåglastad - ett andens badställe"

Det var kallt under plasttaket framför den stora ladan där pjäsen om Kvinnliga Medborgarskolan på Fogelstad (1925-54) spelades upp, men det fanns filter att tillgå, och man smittades snart av värmen i föreställningen.

Visst måste Ada Nilsson ha varit just så färm och rekorderlig, Lisse Tamm så förnämt tillbakadragen, Ebba Holgersson så entusiasmerande!

Honorine Hermelin så vacker och klok, Kerstin Hesselgren med så självklar auktoritet, Elin Wägnér så brinnande med sitt fredsbudskap. Några av våra bästa skådespelerskor, bl a Lena-Pia Bernhardsson och Inga Langré, levandegjorde denna handfull kvinnor som skapade skolan, medan ett 40-tal amatörer med liv och lust spelade arbetarkvinnor som här på Fogelstad fick växa och utveckla sig.

Många, många har vittnat om vad Fogelstad betydde för dem. Och så den fina orkestern, som verkligen lyfte föreställningen, och alla de duktiga barnen som var med. Idén till pjäsen var Marie Selanders, föreställningens berättare och sångerska. Vi som känner SKVs och Medborgarskolans historia, så nära sammanflätade, kan väl sakna vissa saker.

Pjäsen är naturligtvis väldigt komprimerad, och många som i verkligheten medverkade som lärare eller elever fick inte plats i föreställningen (Siri Derkert, Elsa Stenhammar, Andrea Andreen, Moa Martinsson, för att nämna några). Men Ingegerd Monthan som skrev manus har dock gjort ett jättebra arbete. Vi hoppas att det blir tradition att spela "O Fåglastad" i den gamla ladan, och den som är intresserad av detta viktiga stycke svensk kvinnohistoria kan bli medlem i Kulturföreningen Fogelstad.

Kontakta Siv Larsson, 0150-27048.

Aase Bang

Réunion

heter en till synes paradisk ö i Indiska oceanen. Men även i detta paradis florerar våld mot kvinnor. Inte mindre än 80 procent av de kvinnor som kommer till sjukhuset akutmottagning har utsatts för misshandel inom familjen.

Fattigdom, social misär och alkoholism är orsakerna till att våldet uppkommer, menar kvinnoförbundet på ön, som driver aktioner för att medvetandegöra kvinnorna och hjälpa offren för misshandeln.

En miljon kronor satsar Göteborgs stad på ett kulturprojekt för att sprida kunskaper om för- intelsen till skolungdomar.

Levande historia heter satsningen som varar hela hösten. Göteborgs Universitet, Backa teater, Judiska församlingen och Folkets Bio är några av de som kommer att delta i projektet. Föreläsningar, teater och film ska sprida kunskaper om folkmord, med förintelsen i fokus. Målgruppen för projektet är skolungdomar i klass fem till nio. Enligt en undersökning förra året betvivlar en stor del av ungdomarna att förintelsen överhuvudtaget ägt rum. Och efter den togs ett riksdagsbeslut på att genomföra en landsomfattande kampanj med information kring förintelsen.

Kvinnornas världsmarsch

år 2000- KDV är medarrangör.

Quebwcs kvinnoförbund har tagit initiativet till en världsomspännande kvinnomarsch år 2000.

De kanadensiska kvinnorna kräver åtgärder mot feminiseringen av fattigdomen och våldet mot kvinnorna. De kräver jämställdhet mellan kvinnor och män, att regeringar, andra makthavare och vanliga medborgare ska genomföra förbättringar för kvinnor över hela världen.

De vill markera att vi står vid början av ett nytt millenium och visa att kvinnorna kan förändra världen, och hoppas samtidigt att det ska växa fram en stark solidaritetsrörelse mellan kvinnor i alla länder, kvinnor som vill kämpa för sina rättigheter. Hur de tänker sig att marschen ska genomföras får vi veta senare. Vi återkommer till saken.

Vår svenska specialité

surströmmingen hotades av EU:s regler. Inga trätunnor dög, plast skulle det vara. Marianne Eriksson undrade då ifall tillverkningen av whisky också skulle förbjudas då den lagras i träkar!?

Källa: Röda EU-fakta

Konstnären Ernst Billgren

uttalade sig i Aftonbladet om "fredstanter" sätt att klä sig.

Han ville se dem i skinnkläder och stilettklackar. På det viset skulle man "attrahera hårda killar från kärlekslösa förorter". Det hade inte varit värt att kommentera om det inte varit publicerat på Aftonbladet Kvinnas sidor. Två sidor tilldelas specifika kvinnofrågor och man väljer då att låta en man tycka till om hur vi borde se ut. Inte mycket att uppröras över, men något att skratta åt!

Chiapas kvinnor

gör motstånd. Eliza Benaviles är språkrör för Chiapasindianerna i Mexico. Hon berättar: "Kvinnornas situation i regionen är mycket svår. Militärens närvaro har ökat och det rör sig nu om en veritabel ockupation. De paramilitära anfällen har ökat. Indiankvinnorna vågar inte gå ut ensamma, eftersom det är vanligt att de blir överfallna.

Det finns en aktiv kvinnorörelse i Chiapas, de kämpar inte bara för sig själva men också för kvinnor i de patriarkala gruvsamhällena inne i landet. Den starka sammanhållningen bland indiankvinnorna har hejdat militärens våld.

I april angreps tex en by av militären, som omringade och belägrade den. Majoriteten av männen i byn, som är aktiva i motståndsrörelsen, var frånvarande. Men 1500 indianska kvinnor från grannbyarna strömmade till och bildade redan följande dag en kedja runt hela byn".

Besluta själv om din pension.

Från årskiftet införs ett helt nytt pensionssystem i Sverige. Orsaken sägs vara att ATP-systemet inte längre räcker till.

Det nya pensionssystemet innebär att du har möjlighet att själv påverka storleken på din pension. Struntar du i att göra ett aktivt val för premiereserven och avtalspensionen går dina pengar till den statliga Premiesparfonden respektive AMF Pension, där de förvaltas på ett mer traditionellt sätt.

"Bygg på din pension med eget pensionssparande", uppmanas vi från Banker och Försäkringsbolag. "Det nya pensionssystemet kommer generellt sätt att ge dig lägre pension".

Men kan vi verkligen lita på Banker och Försäkringsbolag, så snart efter att de visat vilken ull de är av?

Skärpning!

Riksdagen har skärpt reglerna om sexuella trakasserier på arbetsplatsen. Förut var det enbart sexuella trakasserier från arbetsledare som räknades. Nu är arbetsgivaren också skyldig att utreda och vidta åtgärder vid trakasserier från en annan arbetstagare. Annars kan arbetsgivaren tvingas betala skadestånd.

Blodrott lyser omslaget

till Djur-kött-miljö, ett skolmaterial från Slakteriförbundet/Scan.

Annars lyser blodet med sin frånvaro. Alla är lyckliga och glada. Grisarna strövar fritt omkring, kalvarna får mammans mjölk.

Allt är välordnat och kontrollerat. Det finns inga allvarliga djursjukdomar i Sverige. De som föder upp djuren är djurvänner och sköter om dem på bästa sätt. De som transporterar djuren till slakten är speciellt utbildade. Korna är snälla och snällast av alla är slaktarna.

Varje år slaktas drygt 4,3 miljoner djur på Scanföretagens slakterier. Djurens Rätt ringde till slakteriförbundet och frågade om det verkligen var sant som boken påstod. - Det som boken visar, är vår strävan, blev svaret.

Men det framgår inte i boken, att det handlar om en framtidsvision.

"-Ett skolmaterial för dig som vill veta mera", kallar Slakteriförbundet sin snygga och påkostade propaganda till skolorna. I stället borde det heta "...för dig som inte vill veta sanningen".

Slaveri i Sverige

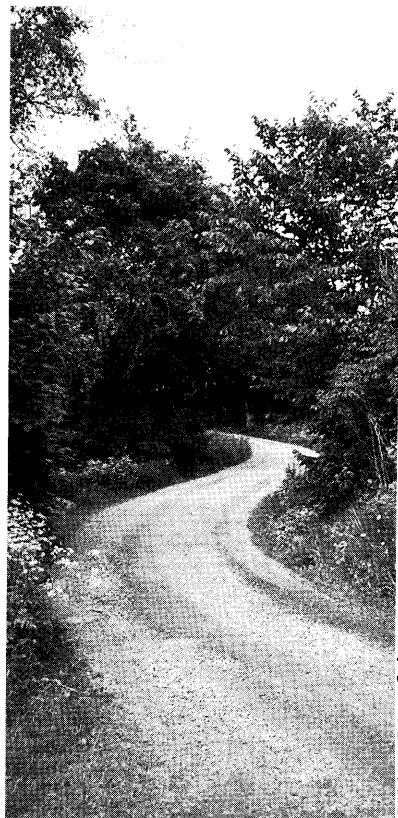
I maj förra året utvisades Irma Morena Moro från Sverige. Hon kom hit ett år tidigare med ett fyra års arbetskontrakt på fickan, med löfte om bil och tid för studier.

Hon hade lurats hit av ett svenskt/colombianskt par och fick jobba från sju på morgonen till tio på kvällen för 1200 kr i månaden. Hon låstes dessutom in i en källare för att hon inte skulle träffa andra människor. Till slut lyckades hon dock ta kontakt med sin ambassad för att få veta sina rättigheter och bubblan sprack.

Efter ett år har staten nu beslutat att Irma inte får rättshjälp i Sverige, eftersom hon inte hade arbetstillstånd. Hennes arbetsgivare kan därför inte ställas inför rätta. Riksdagsledamöterna Ulla Hoffman, Eva Zetterberg och Lena Klevås är bland de som engagerade sig i fallet.

Mer än 200 000 colombianska kvinnor arbetar i dag i Europa, hitlockade med samma löften som Irma. Många av dem hamnar i prostitution.

Källa: *Flamman* nr 29/98

Bilder: Ditte Johansson

Glöm inte Hiroshima

I Göteborg har vi årligen en minnesstund för Hiroshima. Det var den 6 augusti 1945 som atombomben fälldes där. Vi har ett litet konstverk i en park som kallas Fredslunden som minner oss om Hiroshima. Där samlas vi med banderoller och lite tal och musik. Senare sätter vi små ljus i en fontän. Många människor vet ingenting om vad som hände, så vi brukar dela ut ett flygblad för att påminna.

De senaste åren har Socialarbetare för fred hållit i förarbetet. Ingall Anderson, som är ordförande i den föreningen påminde oss om vad som hände denna dag för 53 år sedan.

Nya kärnvapenstater kapprustar, vår samlade resurs är viktigare än någonsin, sa hon. Våra samlade protester måste nu riktas mot alla kärnvapenstater, ingen stat har rätt att hota världen.

Thomas Magnusson från Internationella Fredsbyrån talade om den kraft som kvinnor runt om i världen har lagt ner för att få stopp på atomvapenproven. Han sa att i slutet på 60-talet fick kvinnorna i Sverige vår regering på andra tankar när det gällde att skaffa egna atomvapen. Mötet avslutades på kvällen med klockringning i Vasakyrkan.

En liten historik från tiden efter Hiroshimabomben

1945 samlades krigströtta kvinnor från nästan hela världen i det fattiga och krigshärjade Paris. Där bildades KDV. Kvinnornas Demokratiska Världsförbund. SKV blev medlem. Kvinnorna där var mycket oroliga för atombomben, och ville förbjuda den. I september 1947 samlades KDV till möte i Stockholm. Stockholm stad gav mottagning i Gyllene salen.

Åren 1948 -49 gjorde SKV en namninsamling med vädjan till FN "att skyndsamt inleda överläggningar om minskning av rustningarna under internationell kontroll och att framför allt arbeta för en internationell överenskommelse om förbud mot atomvapen och andra vapen för massförstörelse". Som resultat av aktionen insändes 55000 kvinnoamn till FN:s generalsekreterare. Följande år började SKV samla namn för Stockholmsappellen. Fredsfrågan var vid denna tid ärlig och allvarligt menad. Men också kommunistkräcken, som spred sig över världen, med USA som storebror.

Stockholmsappellen var ett upprop till alla intellektuella. Många konstnärer och författare skrev på. På uppropet stod bland annat "...ovillkorligt förbud mot atomvapnet, som är ett vapen för terror och massutrotning av människor".

Vi kallades landsförrädare i Dagens Nyheter, de flesta borgliga tidningar skrev ingenting alls. Men Stockholmsappellen blev en tribunal mot atomvapnen, men KDV och SKV blev stämplat kommunistiskt. Alla radikala människor blev på den tiden stämplade som kommunister.

Och nu kan vi kanske läsa ur IB-rapporten om vår farlighet.

Zaida

Nu är det dags att söka stipendium

från Augusta Tonnings fond. Stipendiet kan sökas av enskilda eller grupper av kvinnor, medlemskap i SKV är dock en förutsättning. Minst fem och högst tio stipendier delas ut. Ansökan skall vara fondstyrelsen tillhanda senast 31 december 1998. Den ska innehålla redogörelse för ändamålet med det sökta stipendiet. Varje stipendiat ska senast ett år efter erhållet stipendium avge skriftlig rapport till fondstyrelsen. Ansökan skickas till Svenska Kvinnors Vänsterförbund, Linnégatan 21B, 413 04 Göteborg.

KDV på internet!

"Vi har glädjen att meddela er att KDV nu kan nås via internet och e-post. Detta kommer att underlätta kommunikationerna mellan oss och våra nätverk, sprida kännedom om våra aktioner och kampanjer och öka det erfarenhetsutbyte som är grunden för vårt arbete", skriver KDV i sitt senaste nyhetsbrev. Vi påminner om att KDV på franska förkortas FDIF, på engelska WIDF (Womens International Democratic Federation).

Webadress: <http://WWW.fdif.eu.org>

Gesunda

Vår egen pärla i hjärtat av Dalarna, SKV-stugan är lika attraktiv vinter som sommar.

Den ligger på höjden av Gesundaberget, med ett härligt fritidsområde runt om. Vintertid kan man utnyttja skidbackarna och elljusspårerna. På hösten frodas bärmarkerna. För sommarens bad ligger Siljan på cykelavstånd. Sollerön är en sevärdhet, likaså Mora med Zorngården. Där finns också fåbodar - både brukade och omgjorda till mysiga, naturskönt belägna caféer och utsiktsplatser.

Stugan är utrustad med fyra fasta bäddar i två rum. Två extrabäddar finns, som kan placeras i storstugan. Dessutom finns en Lillstuga med 2 bäddar. Lättskött kök med kyl och frys. Dusch och toalett, kallt och varmt vatten. Det enda du behöver ta med är sänglinne och handdukar. Hyran per vecka är 1.250 kronor för SKV-medlemmar. 1.500 kronor för övriga. Ring SKV:s expedition, tel. 031-14 40 28.

Bild: Dite Johansson

Fredsseminarium i Lund

lördagen den 17 oktober kl 10.00 - 17.00

Tema: Konflikterna i Kosovo och Indien.

Hur reagerar och agerar omvärlden?

Vad gör fredskrafterna?

Vad kan vi göra?

Föreläsare:

Toni Liversage - författare från Danmark

Balkankännare - kvinnors fredsarbete

Kerstin Schultz - studier och praktiskt

försoningsarbete i forna Jugoslavien

Sören Sommelius - författare - Balkankännare

Karl Reinhold Hellqvist - författare - Indienkännare

Lars Eklund - redaktör för Syasien

Anmälan till:

Helena Svantesson 046-123387

Erni Friholt 0304-51215

Folkuniversitetet i Lund 046-197700

Arrangör: SKV

Medarrangör: Folkuniversitetet i Lund

Bild: Kent Olofsson

Till Paris i höst?

Kvinnornas Demokratiska Världsförbund (KDV) inbjuder oss till sin kongress, som äger rum 19-21 november i Bobigny, en förstad till Paris. SKV har varit medlemmar i KDV sedan 1946 och vi har för närvarande en plats i KDV:s råd (exekutivkommittén).

Man räknar med att det kommer omkring 500 kvinnor från hela världen. Det är i sig en upplevelse att möta alla dessa kloka, starka och vackra kvinnor från olika kulturer. Det blir tolv seminarier (workshops) på olika teman (hälsa, utbildning, feminisering av fattigdomen osv.

Erni Friholt sak hålla i ett om fredsfrågor).

Det blir vittnesmål från kvinnor som utsatts för politiskt eller religiöst förtryck (krig, ockupation, terrorism), en tribunal om våldet mot kvinnorna, ett möte om kvinnor och idrott. Fredag kväll träffas man inom de olika regionerna - vi möter alltså andra europeiska kvinnor. Kongressen avslutas med en solidaritetssoaré lördag kväll. Språken blir i första hand franska och engelska, men man brukar också översätta till och från spanska och arabiska.

Om det finns intresse, kan vi ordna gemensam resa. Vi bör vara i Paris redan onsdagen den 18:e. Själv skulle jag föredra att resa med tåg (avresa med nattåg från Köpenhamn tisdag kväll från Paris lördag kväll).

Då ankommer man till Gare du Nord, inne i Paris och slipper timplånga väntetider på olika flygplatser och långa resor till och från Arlanda och Charles de Gaulle- flygplatsen. Pris från zon 4, ink. dubbelrum på enkelt hotell i tre nätter och sovplats t/r, blir ca 5000 kr.

Från Skåne och Göteborg blir det lite billigare. Kontakta undertecknad senast 1 oktober om du är intresserad.

Tel: 054-189961

Aase Bang

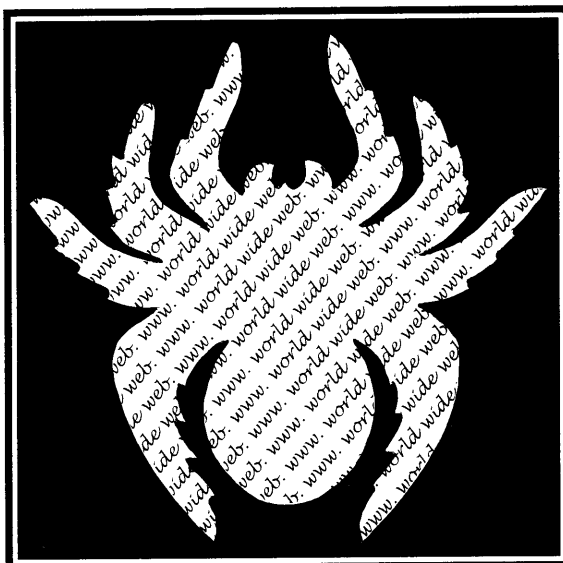
*C*Y*B*E*R*W*O*R*L*D*

Världens största datornät kallas för Internet. Kommunikation på Internet expedieras i datornätverket med hjälp av det skrivna ordet, av en mängd kommandon till datorn och systemet. Två eller flera personer kan t ex samtala med varandra, man skriver på sitt tagentbord det man vill att de andra skall se. När man skriver, dyker texten nästan samtidigt upp på den andres datorskärm. Vill man "Chatta" på detta vis går man till ett fiktivt rum. För att komma dit behöver man en webadress: t ex <http://chat.passagen.se> eller <http://webchat.wbs> Ett svenskt chatrum eller ett där människor från hela världen finns samtidigt. Folk som sitter uppe på kvällen eller mitt i natten och chattar med andra som chattar innan de går till jobbet på morgonen eller är inne och chattar en stund på lunchen kanske. Än så länge tar det tyvärr lite tid att leta sig fram till chatrum med vuxen konversation. Det finns program, som t ex pow wow, som tillsammans med ett headset (mikrofon och hörlurar i ett) gör att man kan tala direkt med folk på Nätet. En del servers klarar detta bra, men över andra blir det en tämligen hackig konversation, som det ibland kan bli med telefon över satellit till t ex USA eller Australien, fördröjningen gör att man pratar i mun på varandra, men detta är barnsjukdomar, snart glömda. Det smarta med dator och Internet är också att det *inte* behöver sitta en människa i andra änden av linjen för att ta emot meddelanden eller vidarebefordra dem. Man kan skicka meddelanden till andras datorer. Med rätt kommunikationsprogram kan man sända eller hämta dokument/information till/i varandras databaser. Eller skicka e-post (elektronisk post), i motsats då till "snailmail", (snigelpost) som den vanliga posten lite vanvördigt kallas i Cybervärlden) till varandras server, där den lagras och hämtas av mottagaren när det passar denne.

Cyberworld Cyberspace osv

Cyber: första ledet av ordet cybernetik.

Cybernetic: Studiet av kommunikationssystem i levande organismer och maskiner. En matematisk analys av informationsflöden.

Det är vanligt att man skriver sina e-brev när man inte är uppkopplad och sedan skickar iväg dem när man kopplar ut sig på nätet. Man kan också bifoga dokument med e-posten, eller bilder. Man skickar och hämtar sin post på några sekunder genom att klicka på "hämta post" eller liknande, beroende på vilket webprogram man har. Inga bil och flygtransporter över världen, bra för miljön också.

Webadress = URL (Uniform Resource Locator)

T ex: <http://www.hotmail.com>

Du skriver den där det står Location: på ditt webprogramms sida och trycker på Enter, och du får upp sidan som har den adressen på din skärm. Sedan kan du klicka dig vidare till andra sidor = "Surfa på Nätet". De vanligaste webprogrammen är: Netscape Navigator och Internet Explorer.

Hypertext = På nätet är det hypertextade understruket. Klickar man på något understruket på en nätsida länkas man dit, man kan hoppa kring bland sidorna och bara läsa det som man är intresserad av.

Linjär text = Läses från början till slutet.

Hypertextat kan man kanske kalla ett annonsblad, en bok har normalt linjär text.

För att komma ut på Nätet behöver du:

1. Dator.

2. Modem. Finns ofta i moderna datorer. Men externa modem är fortfarande vanligast och är att föredra tycker jag, eftersom man då ser på ljussignalerna vad som händer under uppkopplingen.

3. Internetabonnemang = anslutning till server över telenätet. Det finns dyra och billiga abonnemang, t o m gratisabonnemang.

Ett exempel: Telias abonnemang kostar 150:-/mån. Sedan kostar användandet samma som lokalsamtal.

4. Webprogram: Netscape Navigator eller Internet Explorer

Text och bild: Ditte Johansson

*C*Y*B*E*R*W*O*R*L*D*

SVENSKA KVINNORS VÄNSTERFÖRBUND

Postgiro 50 50 95-0 Insamlingskonto 5 13 23-4

Barnängsgatan 23
116 41 Stockholm
Tel: 08-640 92 05
(Tisdag och torsdag 13.00-15.00)

Linnégatan 21 B
413 04 Göteborg
Tel: 031-14 40 28
(Måndag-fredag 10.00-15.00)

SKV är partipolitiskt obundet och verkar för ett demokratiskt samhälle med en ekonomi som inte bygger på profit utan på människors behov, ett samhälle fritt från alla former av förtryck.

Förbundets målsättning är:

- * Att verka för jämlikhet mellan kvinnor och män och för kvinnors deltagande på alla områden av det ekonomiska, sociala och politiska livet, samt att verka för ett socialt och ekonomiskt rättvist samhälle där alla har ett meningsfullt arbete.
- * Att verka för ett samhälle där alla barn och ungdomar kan känna trygghet och har lika värde, och där de tillförsäkras fysisk och psykisk hälsa, och ges samma utbildningsmöjligheter.
- * Att verka för ett samhälle där alla barn och ungdomar kan känna trygghet och har lika värde, och där de tillförsäkras fysisk och psykisk hälsa, och ges samma utbildningsmöjligheter.
- * Att verka för fred, allt framtidsarbets grundval - mot krig och imperialism - krigets främsta orsak. Förbundet vill verka för allmän och total nedrustning.
- * Att verka för skydd av vår egen och framtida generationers miljö, för ett resursbevarande samhälle som tar hänsyn till människors verkliga behov och sambanden i naturen.
- * Att verka för solidaritet mellan folken, för folkens nationella oberoende, för de förtrycktas befrielsekamp, för en värld fri från varje form av ekonomisk, politisk, socialt och kulturellt förtryck, mot fascism och rasism.
- * Att bekämpa all kommersiell exploatering av såväl vuxna som barn.

* * * * *

SKV har i korthet följande historia:

1914 bildades Föreningen Frisinnade Kvinnor under parollen: Mot krigspsykos, för demokrati och kvinnors likställdhet. År 1931 utvidgades förbundet så att ett samarbete blev möjligt mellan alla kvinnor som önskade en samhällsutveckling i vänsterriktning. Då fick förbundet sitt nuvarande namn. År 1946 anslöts Svenska Kvinnors Vänsterförbund till Kvinnornas Demokratiska Vänsterförbund. (Womens International Democratic Federation, WIDF). KDV har konsultativ status hos FNs ekonomiska och sociala råd, samt hos UNESCO. Denna status innebär rätt att yttra sig vid sammanträden och att framlägga egna förslag.

JA - jag vill gärna prenumerera på Vi Mänikor - pg 90 24 - 1

☐	Helår 4 nr	150 kr
☐	Gåvoprenumeration	150 kr
☐	Stödprenumeration	200 kr
☐	Jag vill veta mer om Svenska Kvinnors Vänsterförbund (SKV)	
☐	Jag vill bli medlem i Svenska Kvinnors Vänsterförbund (SKV)	
☐	Jag beställer boken Arbete, bröd, fred	40 kr

Räkning till:

Gåva till:

Namn.....

Adress.....

Postadress.....

Telefon.....

Svenska Kvinnors Vänsterförbund
Viktoriahuset
Linnégatan 21B
413 04 GÖTEBORG

BEGRÄNSAD
EFTERSÄNDNING
Vid definitiv
eftersändning återsänds
försändelsen med nya
adressen på baksidan
(ej adressidan)

I nästa nummer:
Kvinnor i dagens Sverige

Här hittar du Vi Mänskor:

Göteborg: Alternativ Handel, Aniara, Frölunda Kulturhus, Haga bokcafé, Pressbutiken, Tidskriftsbutiken.
Gävle: Alternativboden Lyktan. **Jönköping:** Bokcaféet. **Kalmar:** Bokcafé Arbetarkultur, Bokcafé Gjuteriet.
Karlstad: Karlstad Bokcafé. **Lund:** Tidskriftsbutiken. **Stockholm:** Tidskriftsbutiken. **Södertälje:** Mediett.
Uppsala: Röda Rummet, Uppsala Bokcafé, Wahlbergs Tidningar och Tobak AB.

Vi Mänskor

Linnégatan 21B 413 04 Göteborg